National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 72 (3089) XXXIII aastakäik | Neljapäeval, 27. septembril 1984 — Thursday, September 27, 1984 | Üksiknumbri hind 70 cent

Eestis tuntud rahvatantsugrupp „Leigarid" esinemas Stokholmis, Norrmalmi turul. Grupp esines nädala jooksul paljudes kohtades.

„Leigarid" tulid aastaid hiljem

Rootsi, Märsta rahvatantsurühm kutsus kolme aasta eest külla okupeeritud Eestist Tallinna vabaõhumuuseumi rahvatantsurühma „Leigarid" Rocca al Marest, olles seal ise külas olnud. Vastus oli jaatav ja kõik ettevalmistused tehtud, kuid siis tuli suur ehmatus: kaks päeva enne organiseeritud ja väljakuulutatud esinemisi tuli teade Tallinnast: grupp ei saa tulla Rootsi.

Nüüd kolm aastat hiljem olid „Leigarid" äkki Rootsis, tulnud Soomest Stokholmi pärast esinemisi Kotkas. Ja olid valmis tulema Märsta rahvatantsurühmale külla.

Nii siis toimus esinemine Sigtunas, millest vanajutt räägib, et selle linnuse kunagi eestlased vallutasid.

Sigtuna ja Märsta vastuvõtjad olid tahtnud külalistele headmeelt teha ja heisanud linnas sini-must-valge lipu,

ilmses teadmatuses, et rühma Rootsi tuleku taga on Rootsi — N. Liidu sõprusühing ja et okupeeritud Eestil on teine lipp.

Seekord tuli rahvatantsurühm „Leigarid" Rootsi ühenduses Rootsi rahvatantsuorganisatsiooni „Kedjan" kutsel, kes on korraldanud rahvusvahelise rahvatantsufestivali Stokholmi piirkonnas külalistega Itaaliast, Taanist, Islandist ja Eestist.

Sigtunas juhtusid esinemise ajal viibima ka Stokholmi Eesti Pensionäride ühingu liikmed.

Nädala sees esineti veel festivali üritustes Stokholmis Farsta teatris, Norrmalmstorgetil ja esineti Kuningliku ooperi laval,

aga ka Farsta ja Wästertorpi keskuste vabaõhus.

Festivali kõrgpunktiks oli rahvatantsijate üldine rongkäik Blasieholmi kailt Skanseni, kus algas rahvatantsupidu, millest võttis osa ka „Leigarid" grupp.

„Leigarite" rühmas on 16 tantsijat, 5 rahvapillimeest ja tõlk; Kõik olid paigutatud Bredängeni koolimajja.

EPL/K

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Kuninganna saabus Kanadasse

MONCTON, N.B. — Pärast 12-päevast paavsti külaskäiku saabus Kanadasse teine kõrge külaline, kuninganna Elizabeth II koos pirnts Philipiga. Nad alustasid oma 14-päevast ringsõitu Monctonis, kuid erinevalt paavst Johannes Paulusele osutatud vastuvõtu emotsionaalsusest, oli esimene vastuvõtt vähesema entusiasmiga. Kuninganna külastab selle aja jooksul New Brunswicki, Ontariot ja Manitobat. Ontarios on ta osaline provintsi ja Toronto linna juubelite tähistamiste sündmustel.

Mulroney kohtus Reaganiga

WASHINGTON — Kanada peaminister Brian Mulroney ütles kohtumisel USA presidendile Ronald Reaganile, et Kanada soovib luua „erilisi suhteid" Ühendriikidega, kuigi kavatseb jätkata oma iseseisvat välispoliitikat. Kaks konservatiivset Põhja-Ameerika juhti, kaks sõbralikku iirlast, kohtusid lantshi ajal Valges Majas, kõneledes rahust, kaubandusest ja majandusest.

President Reagani kõne ÜRO istungil

Pakkus N. Liidule võimalusi suhete parandamiseks

ÜRO, New York — USA president Ronald Reagan loobus oma teravaist nõukogudevastastest retoorilistest väljendustest New Yorgis ÜRO peaistungil peetud kõnes ja kutsus N. Liitu ühinema temaga laialaulatuslikemaiks diplomaatilisteks läbirääkimisteks lõdvendamaks pinget maailmas ja vähendamaks tuumarelvade sõja ohtu.

Kõneledes ÜRO peaistungil Reagan ütles, et USA on valmis konstruktiivseiks läbirääkimisteks N. Liiduga ja deklareeris, et pole terve mõistusega alternatiivi relvade kontrolli ja muude küsimuste üle läbirääkimistele. Reagan ütles oma kõne alguses, et USA on olnud ja tahab alati olla sõber rahulikule lahendusele. See on aluseks ka vahekordade lahendamisel N, Liiduga.

Kuigi Reagan räägis läbirääkimistest relvastuse kontrolli üle, ta ei teinud ühtki spetsiifilist ettepanekut.

Küll nimetas ta vajadust seeriale uutele „usaldustäratavaile konverentsidele" N. Liiduga,

kus kaks riiki võiksid vahetada oma relvastuse arendamise plaane, vahetada sõjalisi vaatlejaid manöövrite puhul ja tuumarelvade katsete tegemisel.

Reagan ütles, et maailmarahu nimel „las me läheneme teineteisele kümnekordse usaldusega ja tuhatkordse armastusega." Uus tulevik ootab meid, aeg on siin ja moment on nüüd."

„N. Liidu välisminister Andrei Gromõko, kelle kõne oli ettenähtud käesoleva nädala neljapäeval,

istus passiivsena kogu Reagani kõne ajal ega häirinud oma heaolekut ka mitte üldise aplausi ajal.

Ametlik Moskva raadio kritiseeris hiljem Reagani kõnet, süüdistades teda jätkamas USA sõjalise ülekaalu poliitikat. Saates öeldi ka, et Reagan oli lükanud tagasi N. Liidu üleskutse maailmaruumi relvade katsetamise ja arendamise seisma panekuks. Reagani kõne üle avaldas järgmisel päeval oma seisukoha ka haige Konstantin Tshernenko, kritiseerides seda ja nimetades Reagani väljendusi mõttetuks, kuna USA valmistub sõjaks.

Reagan on esimene USA president viimase 50 aasta jooksul, kes pole pidanud konverentse N. Liiduga.

Reagan hoiatas siiski oma kõnes, et kui N. Liit tahaks kohata, siis ei saa see olla mitte peatselt, sest sellise tippkonverentsi puhul on tähtis, et neid peab hoolikalt ette valmistatama abiliste poolt.

Kuid ta kutsus N. Liitu üles värskeks lähenemiseks internatsionaalse pinge vähendamisel ja sugereeris, et „toimuksid regulaarsed ministrite või valitsuste tasemel olevad konverentsid N. Liiduga, murdmaks maha USA ja N. Liidu rahvaste vahelist barjääri."

Reagani 35-minutilises kõnes kajastusid paljud tema valimiskampaania mõtted ja see oli ka tehtul sobival ajal, 6 nädalat enne USA presidendivalimisi ja kaks päeva enne oma esimest kohtumist N. Liidu välisministri Andrei Gromõkoga Washingtonis.

Reaganile oli selline kõne siiski suureks taandumiseks tema senistest nõukogudevastastest seisukohtadest ja väljendusist,

millega ollakse viimase kolme aasta jooksul harjunud, kus N. Liitu on nimetatud „kuratlikuks impeeriumiks".

Ka ei nimetanud ta kordagi Afganistani ega teisi õrnu kohti.

„Mõjusfäärid maailmas on minevikuasjad", ütles Reagan. „Erinevusi USA ja N. Liidu huvide vahel pole enam mitte. Poliitilised dialoogid võivad vältida valesti arusaamist, vähendada võimalikku riski USA ja N. Liidu kokkupõrkeks ja aidata inimesi konflikti piirkonnas leidma rahulikku lahendust."

Reagan kutsus N. Liitu ühinema USA'ga perioodilisteks nõupidamisteks ka piirkondlike konfliktide puhul mitmel pool maailmas,

uuteks läbirääkimisteks tuumarelvastuse vähendamiseks, keemilise sõjapidamise keelustamiseks, maailmaruumi relvade, konventsionaalsete sõjajõudude ja tuumarelvastuse mittetootmiseks.

Eelmisel õhtul oli Reagan pakkunud N. Liidule uusi suhteid relvastuse võidujooksu lõpetamiseks.

USA presidendi avaldus Mart Nikluse kaitseks

USA eestlaskond on saatnud president Ronald Reaganile avaldusi ja palunud teda kaasa aidata N. Liidus Tshistopoli vanglas väga raskeis tingimusis kinnipeetava ja vangipõlves väga tõsiseid terviserikkeid saanud inimõiguste eest võidelnud Mart Nikluse vabastamisele ja tema emigreerumiseks sugulaste juurde Rootsi. Mart Niklusel täitus 22. septembril 50. sünnipäev.

President Ronald Reagan esines 7. septembril avaldusega, kus öeldakse:

See erijuhus annab mulle teretulnud võimaluse austada juhtivat eesti inimõiguste aktivisti ja Helsingi kokkuleppe täitmist jälginud Mart Niklust.

Olles sagedasti ülistatud kaasdisidentide ja teadlase Andrei Sahharovi poolt, veedab Mart Niklus oma 50. sünnipäeva üksikvangistuses väljakannatamatus olukorras N. Liidu vanglas. Ta on praegu kandmas oma teist kümneaastast karistust „nõukogude vastase propaganda ja agitatsiooni" eest ja on hoitud üksikvangistuses juba peaaegu kaks aastat, kusjuures külastamiskeeld kehtib 1986. a. juulini.

MART NIKLUS

Mart Niklus on ornitoloog, kuid talle pole kunagi antud luba töötada või midagi avaldada oma erialal tema alalise opositsiooni pärast Nõukogude surve vastu. Ta on kirjutanud alla paljudele protestidele Nõukogude poolt teostatud inimõiguste rikkumise vastu. Ta on etendanud tähtsat osa inimõiguste aktivistide koordineerimisel Eestis, Lätis ja Leedus. Ta on tagakiusatud Nõukogude võimu poolt 22 aastat, arreteeritud mitmeid kordi, vangistatud ja keeldutud loa andmisest Rootsi emigreeruda. Mart Nikluse tervis on kriitilises olukorras ja vajab kohest arstiabi.

Helsingi kokkuleppele allakirjutanud riigid, kellede hulgas on ka N. Liit, lubavad respekteerida isiku õigusi ja põhilist vabadust ning „tegutseda positiivses ja inimlikus vaimus" nende isikute sooviavaldustega, kes tahavad ühineda oma sugulastega. Ma kutsun üles N. Liitu jälgima Helsingi kokkulepet ja lubada Mart Niklusel emigreeruda, et ühineda oma sugulastega Rootsis. Hinnates oma vahekordi teiste riikidega, võtab USA arvesse ka kuivõrd need riigid on austanud oma lubadusi rahvusvahelise õiguse alusel, eriti osas, mis kaitseb inimõigusi.

President Ronald Reagani üleskutse N. Liidule lubada vangistatud inimõiguste eest võitlejat aktivisti Mart Niklust emigreeruda Rootsi sugulaste juurde, võeti kogu läänemaailma eestlaskonna poolt vastu sügavas tänumeeles ja siirama lugupidamisega. See tehti teatavaks ka Vabadusraadio ja Ameerika Hääle kaudu okupeeritud Eestisse.

(Järg lk. 8)

VEEL ON VÕIMALUS KAASA ELADA ILUSALE ALASKA REISILE!

Teadaanne kaasmaalastele, kes soovivad osa võtta 33-päevasest bussiga ringsõidust läbi Kanada ja USA, külastades Alaskat ja võttes osa kolme viimase päeva üritustest **Lääneranniku Eesti Päevadel Portlandis. Väljasõit Torontost 10. juunil, tagasi 12. juulil.**

Reisi hind isikult kahekesi toas $2779.00, kolmekesi toas $2549.00, ühe inimese tuba $3429.00. Sissemaks $300.00. Reisikindlustus $56.00 isikult kahekesi toas.

Koosolek reisist osavõtjaile toimub esmaspäeva, 1. oktoobri õhtul kell 7.30 Toronto Eesti Maja väikses saalis. Kohal on reisifirma Fetter Tours & Travel Ltd. omanik, kes vastab küsimustele, võtab vastu sissemakse ja vahendab reisikindlustust.

Informatsiooniks helistada Kalju Jõgile, tel. (416) 487-2094, aadress 55 Duggan Ave., Toronto, Ont. M4V 1Y1.

Film JEESUSE ELUST eesti keeles

Pühapäeval, 30. sept. k.a. toimub pärast jumalateenistust (kell 11 homm.) Toronto Eesti Peetri kirikus filmi „JEESUS" etendus.

Film on valmistatud Warner Brothers'i poolt ja Kristuse osa mängib inglise näitleja Brian Deacon. Eestikeelne tekst on kokku viidud näitlejate suuliigutustega, kusjuures emakeelse teksti lugejaks on tuntud Tarvo Kass. Film on ainulaadne ja seda peaks nägema iga kirikuliige.

KÕIK TERETULNUD!

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Trikse

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste kõljel $4.75, tekstis $5.—, esikõljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

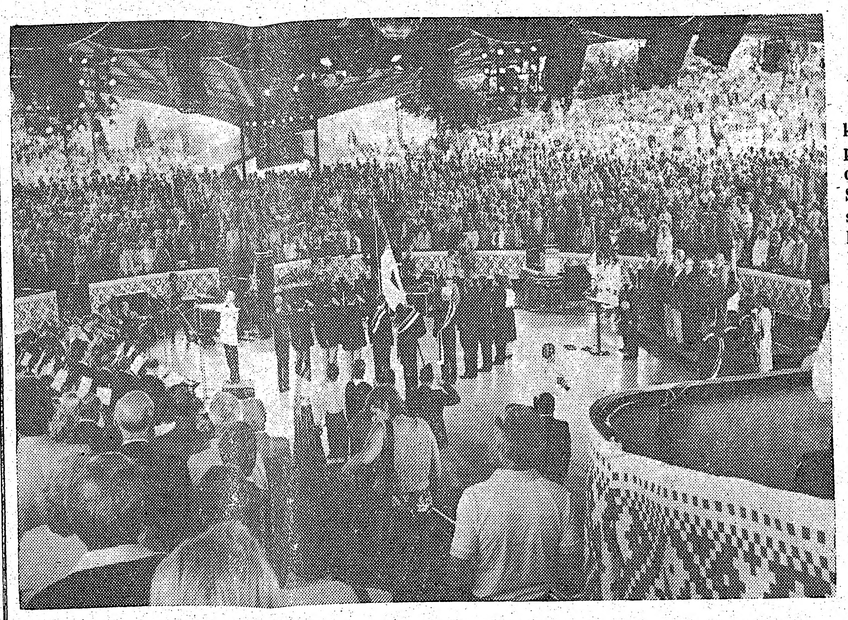

Vaade ESTO-84 avatseremoonia Eesti lipu austamise osale. Vasakul Uno Kook juhatab koori.
Foto: H. Trummer

Uus valitsus Ottawas

Kanada riigitüüril on nüüd uued mehed ja naised. 17. septembril vannutati ametisse progressiiv-konservatiivide partei valitsus peaminister Brian Mulroney juhtimisel, kellele langeb raske ülesanne viia Kanada välja praegusest majanduslikust ummikust, vähendada masendavat tööpuudust ning leida võimalusi riigi suurte puudujääkide kärpimiseks. Välispoliitilisel alal peab Kanada formuleerima kindlakujulised suunad senise edasi-tagasi kõikunud hüppelise poliitika asemel, tõstma oma rahvusvahelist prestiizhi ning kindlustama oma julgeolekut unarusse jäetud riigikaitse tõhustamisega.

Nende suurte probleemide lahendamiseks koostas uus peaminister Brian Mulroney rekordiliselt suure — 40 liikmelise — valitsuse, kelle koosseis võrdub liberaalide parteisse kuuluvate liikmete arvule uues parlamendis. Uue valitsuse koostamine oli uuele juhile kahtlemata delikaatseks ülesandeks, kuna ta ei pidanud arvestama mitte ainult tema kasutuses oleva inimmaterjali kvaliteeti, vaid tal tuli silmas pidada ka üksikute provintside erihuvisid ning võimaldama valitsuses kohti Kanada kõigi piirkondade esindajatele.

Kuid probleemiks ei olnud mitte ainult geograafilistest asjaoludest tingitud direktiivid, vaid ka paljud muud tegurid. Näiteks tuli Mulroneyl teha teatud määral kompromiss endise peaministri Joe Clark'iga ja tema pooldajatega, samuti partei pahempoolse ja parempoolse tiivaga ning konservatiivide parteile oma toetuse andnud aktiivsete naispoliitikutega. Kõigi nende eeltingimuste ja tegurite kokkusulatamisel koostas peaminister valitsuse, kus on vanu konservatiivide poliitikuid, eesotsas 74-aastase Diefenbakeri aegse veterani George Heesiga ja lõpetades noore, 34-aastase riigivarade ministri Perrin Beatty'ga. Naiste mõjuvõimu allakriipsutamiseks andis Mulroney neile kuus ministrikohta, millise suure naissoost ministrite arvuni ükski Kanada valitsus varem pole jõudnud.

Valitsuse koosseisu üksikasjaliselt vaadeldes võib nentida, et osa tähtsamatest ministeeriumidest on usaldatud tuntud ja juba varem endale nime teinud poliitikute juhtida. Nii näiteks on sensitiivsele finantsministri kohale nimetatud Michael Wilson, kes oli Clarki lühiajalises valitsuses väliskaubanduse minister ning esines eelmises parlamendis liberaalide majanduspoliitika kriitikuna. Tuntud naispoliitiku ja Clarki valitsuse välisministri Flora MacDonald hoolde usaldati töö- ja immigratsiooniministri positsioon, Clarki valitsuse finantsminister John Crosbie sai üllatuslikult õigusministri koha, kuna Ontario endine linnapea David Crombie pidi leppima võrdlemisi vähetähtsa indiaanlaste küsimuste portfelliga.

Teatud määral üllatuseks oli kahe seni tagaplaanil olnud poliitiku nimetamine tundelistele energia- ja tervishoiuministrite kohtadele. Energiaministeerium, millele alluvad ka kaevandused ja loodusvarad, läks Briti Kolumbia naispoliitiku Pat Carney valdusesse, kuna tervishoiu ja heaolu ministeeriumit hakkab juhtima ühte Manitoba valimispiirkonda esindav Jake Epp. Mõlemad poliitikud on siiski parlamendis varem silma paistnud oma sisukate sõnavõttudega liberaalide poliitika kritiseerimisel.

Kõige suurema üllatuse valmistas Mulroney siiski paljudele konservatiividele kui ta nimetas endise peaministri Joe Clarki Kanada välisministriks. Kõmu Joe Clarki välisministri kohast käis juba Kanada ajakirjandusest varem läbi, kuid paljud kanadalased lootsid sellele kohale siiski kindlate vaadetega Sinclair Stevens'it, kellele Mulroney andis kompensatsiooniks vähemtähtsa piirkondliku tööstuse väljaarendamise ministri koha. Clarkile välisministri koha andmisel kommenteeriti, et endisele peaministrile tuleb reserveerida väärikas ja prestiizhiküllane koht, millest võib järeldada, et Kanadas ei ole ikkagi veel aru saadud, et välisministri koht ei ole selleks, et anda ühele isikule prestiizhi, vaid välisminister peab oma võimetega andma Kanadale prestiizhi. Väga võimalik, et Joe Clarkist saab kunagi hea välisminister, kuid seni ei ole ta millegagi oma võimeid selles sektoris tõestanud. Tema üldsõnalised rahujutud ühtuvad Trudeau ummikusse jooksnud rahukampaaniaga ning tema väljendused tuumarelvastuse piiramise kohta võivad küll olla kantud kõrgest idealismist, kuid need ei ole realistlikud praeguses kurjas maailmas.

Mulroney kavatseb ilmselt kogu valitsemisaparatuuri hoida kindlalt oma kontrolli all, mida tõestab Erik Nielseni nimetamine peaministri asetäitjaks, kelle eriliseks ülesandeks on ministeeriumide tegevuse kontrollimine ja nendevahelise koostöö koordineerimine. Nielsen valiti föderaalparlamenti juba 1957. aastal ning on pidevalt parlamendis olnud liberaalide partei poliitika silmapaistvamaid kritiseerijaid. Selliste suurte volituste andmine peaministri asetäitjale laseb oletada, et konservatiivide valitsuses ei sallita sellist riigirahadega kergel käel ümberkäimist ja raha siia-sinna loopimist, nagu seda nägime liberaalide valitsuse ajal.

Konservatiivide valitsemise esimesed päevad on olnud tagasihoidlikud ja ettevaatlikud. Peaminister Mulroney ei ole andnud ajakirjanikele jutuajamisi ega informatsiooni ning samuti on vaikselt oma ministeeriumide tööd hakanud organiseerima ja oma uute ülesannetega tutvuma kõik ministrid. Ainult finantsminister Wilson on ühes kõnes maininud, et tema esimeseks sammuks on tööpuuduse vähendamine, millise ülesande teostamiseks tuleb tähelepanu pöörata neljale olulisele tegurile — tehnoloogiale, treeningule, investeeringutele ja kaubandusele. Välispoliitilises sektoris on oodata suuremaid uudiseid pärast seda kui Mulroney on kohtunud Valges Majas president Reaganiga ning välisminister Clark on esitanud oma esimese välispoliitilise kõne Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis, New Yorgis.

K. A.

Eesti meremeeste ideoloogiline distsiplineerimine

Eesti meremehed läänemaailma meelitavate kiusatuste ohus

Eesti Kalatööstuse Tootmiskoondise laevad püüavad kala Atlandil ja Vaiksel ookeanil. Üle 5000 meremhe sõidab pidevalt välissadamate vahel. Aafrika maade majandustsoonides õpetatakse N. Liidu laevadel välja Angoola, Ginea-Bissau, Mauretaania ja teiste riikide noormehi. Kuid paljud meremehed töötavad juhendajate ja konsultantidena välisriikide laevades ja kompaniides.

Sellejuures olevat tekkinud olukord, kus kodumaast tuhandete miilide kaugusel töötades eesti meremehed ei saa alati „operatiivset informatsiooni" N. Liidu ajalehtedest ja ajakirjadest, sageli on nii kaugel N. Liidu raadiojaamade kuuldavus halb. Teiselt kaldalt on aga teabetulv suur, ollakse ju mitmesuguste raadiohäälte ja välisriikide televisiooni tendentsliku informatsiooni mõjusfääris. Välissadamais pakutakse aga kõikvõimalikke raamatuid ja ajakirju ning viimasel ajal ka videokassette, mis propageerivad kodanlikku elulaadi ja vägivalda.

Eesti meremeeste mõjutamiseks olevat loodud nõukogude-vastased keskused mitmete Euroopa, Aafrika ja Ladina-Ameerika riikide sadamais.

Näiteks olevat Lääne basseini (Atlandi) meremeeste mõjutamiseks spetsiaalselt loodud keskus LasPalmase sadamas.

See levitavat nõukogude-vastaseid väljaandeid vene, ukraina ja moldaavia keeles, Solzhenitsõni ja Bukovski dissidentlikke teoseid jm.

Sadama lähedal asuvais poodides, kus nõukogude meremehed sagedamini käivad, on palju Ameerika kaupu. Need on tihti väljamüügil, kuid tingimata varustatud Ameerika reklaamatribuutidega, firmamärkide ja kirjadega nagu „Free Love" jms. Arvestus olevat lihtne, kui inimene harjub päevast päeva ameerika närimiskummi närima, on vaimustuses vaid dzhiinidest, viskist ja kokakoolast ning ahmib USA ajakirjadest sisse rikaste paradiisi ülistavaid lugusid, hüljates oma rahvuskombed ja -muusika ning rahvusliku uhkuse, siis ei süvene ta enam poliitikasse, talle on omateada kõik selge. Ning seda just olevatki vaja neile, kes on kuulutanud välja sõjakäigu N. Liidu vastu.

Muidugi olevat enamik nõukogude meremehi kasvatatud klassivaimus, kellele on võõras saamahimu, kes mõistavad suurepäraselt, mis peitub kodanliku paradiisi propageerimise taga ja käituvad kõigi kiusatuste ja provokatsioonide puhul õigesti.

Kuid panus tehakse ju nendele kes ei suuda selles propagandatulvas orienteeruda. Paraku satub meremeeste hulka ka selliseid.

Kahjuks olevat nii mõnigi kord püütud kaasa tuua poliitiliselt kahjulikke väljaandeid ja tooteid, sealhulgas nõukogude-vastaseid ja pornograafilisi ajakirju, filme ja fotosid. On püütud ebaseaduslikult sisse tuua välisvaluutat ja välja viia ikoone, viina, kalamarja ning muud salakaupa.

Kuid olevat olnud meremeestega ka ebameeldivamaid juhtumeid. Näiteks ei tulnud mõned aastad tagasi Kanadas ühes sadamas enam laevale madrus M. Seda lugu ei tasuvatki meenutada, kuid huvipakkuvad olevat kirjad, mida kodumaa hüljanud madrus hakkas aasta hiljem omastele ning tuttavatele saatma. Kui esimene kiri oli olnud veel bravuurne, siis juba teises olnud SOS-signaal. Niinimetatud hingepüüdjate soovitusel sai mees tööd nõudepesijana ühes väikeses restoranis. Kirjas on mitmesuguseid üleelatud raskusi töökohal ja kaaslastega. Nüüd vaatavat mees igatsusega Nõukogude laevu. Kuid teab, et talle ei andestata. Selliseid juhtumeid arutatakse põhjalikult laevameeskondadega ja näidatakse missugused raskused on kõigil ärahüppajail ees.

Mida tehakse selliste meelituste kütkes olevate meremeeste kasvatamiseks nüüdisaja nõuete vaimus.

Juba laevakapten, tema esimene abi, laeval töötav lektor ja propagandist oskavat teatud määral ka vastupropagandat teha .....

ning on võimelised kodanlikule propagandale argumenteeritult vastu seadma parteilisi seisukohti, kommenteerima toimuvaid sündmusi ja ümber lükkama valekuuldusi.

Kuid senine töö sel alal pole ikka küllaldane, mispärast tulevat suurendada informatsiooni- ja propagandatöö efektiivsust; intensiivistada meremeeste poliitilist klassivaimus kasvatamist ning õpetada neid vastu panema imperialismi ideoloogiliste diversioonide survele.

Igal laeval on ideoloogiagrupp, kes oskavad teatud määral võõrkeeli ja kel on kogemusi välisriikide kodanikega suhtlemisel.

Kuid vaid üks kolmandik on võimeline mingit võõrkeelt kõnelema igapäevatasemel, vaid paarteist inimest valdab mõnd võõrkeelt täiesti vabalt.

Katsed keeleoskust kursustega suurendada pole andnud ingajärgi.

Teine suund on vastupropaganda spetsiifika ja vormide tutvustamiseks korraldada õppusi kaptenitele ja nende abilistele kvartaliseminare. Lisaks ka konverentse ideoloogiavõitluse teravdamisest ja vastupropaganda korraldamisest laevadel.

Kolmas suund on meeskonnaga tehtava poliittöö tõhustamine. Sisse on seatud meeskondade päev, mille eesmärgiks on laevameeste kompleksne ettevalmistamine mereleminekuks.

Sel päeval toimuvaid üritusi korraldavad osakonnad ja talitused koos partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidega.

Tehakse ettekandeid ja peetakse loenguid sise- ja rahvusvahelisest olukorrast, tuvustatakse neid piirkondi, riike ja sadamaid, kus laevameeskonnal tuleb töötada ja peatuda.

Kaugesõidule minevate meeskondadega vestlevad koondise, partei linnakomitee ja linna täitevkomitee juhtivad töötajad. Laev läheb merele kauaks, kodusadam ja kodumaa ei tohi jääda kaugeks. Sellise poliitilise vastupanu laadungiga minnakse teele ja tagasi jõudes on kõik jälle ununenud ja alustatakse uuesti ideoloogiliste ideoloogiagruppide tööd, tehakse kokkuvõtteid ja antakse hinnang.

Kasvatustöö tõhustamiseks telliti laevadele venekeelset väljaannet „Argumendid ja faktid" ning paljundati muudki informatsiooni.

Aga välissadamate elu ja kapitalismi nägemine kaalub üles kõik ideoloogilised küsimused.

Viimasel ajal polevat enam esinenud ühki salakaubaga seotud lugu. Meremehed käitunud nõukogude meremeeste käitumisreeglitele vastavalt, samuti töötase olevat paranenud. Aga kuidas muidu saaksk parteitöölised ja ideoloogid oma kerget töökohta hoida, kui nad ei räägiks paranemisest. N. Liidus on seda räägitud üle kuuekümne aasta.

Eesti päritoluga uus kirjanik

Rootsi ajaleht „Dagens Nyheter" on avaldanud pika, suure portreefotoga varustatud intervjuu 22-aastase debütandi Mare Kandrega, kellelt augustis ilmub „sügise paeluvaima (fastsineerivaima) proosajutustuse kogu" nimega „I ett annat land." (Ühel teisel maal).

Mare Kandre (õigupoolest Hansson) on võtnud oma vanavanemate nime austusest nende vastu, nagu jutustab meile vanaema Siiri Kandre. Mare on sündinud Hälsinglandis, elanud Kanada lääneranniku ja kahe aasta pärast reisinud tagasi Rootsi. Jutlustuste teemad pärinevad sellest reisist Vancouverist New Yorki ja laevaga Rootsi. Hiljem on perekond elanud Göteborgis. Mare on käinud kunstikoolis Londonis.

Ta hakkas 13-aastaselt kirjutama — inglise keeles — luuletusi ja romaane. Mare on ka tegelenud muusikaga ja esineb ühel heliplaadil. Siis hakkas ta kirjutama jutustusi, üks avaldati „BLM-is" ja nüüd ilmub jutustuste kogu Bonniersi kirjastusel.

Küsimusele, kas Mare oskab eesti keelt, vastab vanaema Siiri Kandre: „Kahjuks mitte."

(Järg lk. 9)

Kommentaarid

„Vaba Eestlane" on varem oma kommentaarides kirjutanud okupeeritud Eestis tegutsevast majandusteadlasest Ilmar Jürissonist. See on üks omamoodi mees, kellest sai N. Liidu Kommunistliku Partei liige juba 1942. aastal. Nagu Nõukogude Eesti Entsüklopeedia kirjutab, oli ta „Suure Isamaasõja ajal okupeeritud Eestis partisanisalga komandör ja Eestimaa Kommunistliku Partei volinik Pärnumaal." Seega veendunud kommunist, kes teenis truult oma Moskva isandaid ning pidas punase löögimehena 1943. ja 1944. aastal Omakaitsega lahinguid Kikeperas ja Lavassaares. 1946.—47. aastatel oli ta Eestis loomakasvatuse minister. Suurte teenete eest kommunistlikule Venemaale vääristati teda 1944. aastal Lenini ordeniga.

Seesama Ilmar Jürisson sai „Vaba Eestlase" lugejatele tuttavaks sellega, et ta hakkas mõni aeg tagasi endisi eesti taluhooneid kaitsma ning pidas sobivaks nende hoonete korrastamist ja väljajagamist kolhoosnikele. Samuti rääkis ta uute maakodude rajamise vajadusest. Selle probleemi kohta kirjutas Jürisson pikema artikli okupeeritud Eesti kultuuriministeeriumi häälekandjas „Sirp ja Vasar." Nüüd võtab Jürisson sõna VEKSA propagandaleht „Kodumaa" (Nr. 29, 18. juuli, 1984), kus ta muretseb kolhoosnike raske elu pärast, mainides et masinad ja mehhaniseeritud põllumajandus on muutunud kolhoosnike tervisele ohtlikuks ja kui masin võib töötada lõpmatuseni, siis inimene vajab ometi korralikku puhkust, mida talle ei võimaldata.

Jürisson ütleb, et ta teab omaenese kogemustest, kuivõrd tähtis on maamehele õige töö ja puhkerezhiim. Ning see panevat teda mõtisklema tänapäeva maamehe tööraskuste üle kui ta võrdleb hobuseajastut tehnikaajastuga. Enge vallas 1912. a. sündinud Ilmar Jürisson on nähtavasti talus üles kasvanud, kuna ta kirjeldab võrdlemisi loomutruult hobuseajastu talutöid ja põllumehe pikka tööpäeva, mis olevat ulatunud kuni 12 tunnini, vahest enamgi. Kuid ka nüüd, tänapäeval, olevat maainimese tööpäev, eriti põllumajandustööde kõrgperioodil, niisama pikk, 10—12 tundi. Hobuseajastul olevat inimese tööaega reguleerinud hobune oma kindlate töö-, söögi- ja puhkeaja vahekordadega, aidates sellega hoida vormis ka inimese tervist. Aga nüüd, kus hobust on igal sammul asendamas terashobu, tekib küsimus — kes reguleeriks nüüd, tänapäeval, masinamehe pikka ja rasket tööpäeva?

Ja siis haliseb parteimees ja endine tagala löögiüksuse juht: „Kõrgete saakide ja toodangute nimel ei tohiks me unustada ka töömehe tervist. Seegi peaks olema meie kõigi mure ja ühine hool. Suurtel põldudel müriseyad masinad varavalgest ööpimedani — raudruun ju puhkust ei vaja! Ent töömees? Pikkade tööpäevade, söögijärgsete puudulike puhkeaegade tagajärjeks on närvihäired, südame- ja veresoonkonnahaigused."

Nagu Jürissoni edaspidisest kirjutisest selgub, ei tunne ta sliski niivõrd muret maamehe tervise pärast kui võimaluse pärast, et noored hakkavad rasket maatööd pelgama ja siirduvad linnadesse. Ja mis siis saab, võib juba ette ennustada. Kõik need venelased, kes elavad Eestis eesti maamehe tööst ja vaevast, võivad jääda nälga. Nähtavasti on Jürissonile tehtud kõrgemalt poolt korraldus inimeste maale meelitamiseks hakata rääkima nende tööst ja vaevast, mis tegelikult on vastuolus partei praeguse poliitikaga, kuna see taotleb maamehelt produktsiooni tõstmiseks ja kõrgete plaanide täitmiseks viimase väljapigistamist.

Kuid Jürissonil oli lõpuks veel midagi ütelda, mis sugugi ei klapi eesti iseseisva põlumehe hävitamise poliitikaga ja Jürissoni oma minevikuga. Nii kinnitab ta oma lõpulauses sõna-sõnalt: „Ning maaelu õigesuunalisel korraldamisel ärgu tänapäeva põllumajandusjuhid unustagu ära ka talumehe endisi tarkusi." Küsimus seisab ainult selles, kust neid „endisi tarkusi" võtta? Jürissonil ja teistel maaelu korraldajatel tuleks selleks Siberisse sõita — võibolla elab seal kusagil

VALVEARST NÄDALALÕPUL

29. ja 30. sept.
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

6., 7. ja 8. okt.
dr. T. Sauks, tel. 461-0912

Aleksis Rannit Lõuna-Koreas ja Taivanil

Luuletaja ja Yale ülikoolis töötav teadlane Aleksis Rannit lendas 7. augustil Söuli, kus ta osaleb Dalai Lama poolt korraldatava usulise kunsti konverentsil teemal „Jumaluse kujud kunstis".

Sellel rahvusvahelisel konverentsil, kuhu on kutsutud teadlasi 37. maalt, esineb A. Rannit loenguga „Leedu Rupintolejis ja Korea Maitreya, kontrast või sugulus?" Rupintolejis on leedu rahvaskulptuuris populaarne mõtleja-Kristuse kuju, mille poos sarnaneb budistliku jumaluse Maitreya omale. Konverentsile järgneb reis läbi Lõuna-Korea.

Hiljem lendab A. R. hiina PEN-Klubi kutsel Rahvuslikusse Hiinasse, kus on ette nähtud tema loeng Taipei ülikoolis teemal „Eesti kirjandus, mis on selle omapära ja läkitus?" Sama loengut kordab A. R. hiljem Jaapanis Kyoto ülikoolis, viibides seal jaapani PEN-Klubi külalisena. Kogu reis kestab kuu aega USA-sse tagasi saabudes septembri algupoolel.

VES

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

muldonnis mõni endine eesti põllumees, kellelt Jürissoni taolised mehed ta talu ära võtsid ning saatsid ta taigasse surema.

*

Paljud meie hulgast mäletavad veel lugusid, mis me lugesime omalajal ilusast sinisest Vahemerest. Kuid Vahemeri ei ole enam sinine, vaid selle veekogu vesi on sama rikutud nagu Läänemere veed, kuhu venelased juhivad oma solgitorud. Meresõitjad võivad Vahemere rannikutel näha prügimägesid, mis ulatuvad otsaga vette ning veepinnal on näha õlilaike ja kahtlasi plekke, mis kõnelevad kemikaalide laskmisest oma iluga kuulsaks saanud mere voogudesse. Saastamine on võtnud viimastel aastatel sellised mõõtmed, et paljud supelrannad on kuulutatud tervisele ohtlikeks ja suplejatele suletud.

Vahemere katastroofile juhtis juba 1970-nendatel aastatel tähelepanu maailmamerede uurija Jacques Cousteau, kelle ennustuse kohaselt Vahemeri võib muutuda lühikese aja kestel surnumereks.

Hädakisa läks nii suureks, et Vahemere ümbruse maad hakkasid mõtlema kuidas ähvardavat ohtu likvideerida. Lõpuks aktsepteeriti Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni järelevalve all tegutsev Vahemere Keskkonna Programm, kes hakkas puhastustöid organiseerima ja edaspidist saastamist takistama. Ülesanne ei ole lihtne kuna Vahemere ümbruses asuva 120-suurema linna roiskveed voolavad vabalt Vahemere lainetesse. Asjatundjad kalkuleerivad, et Vahemere puhastamine ning vajalike saastamise kontrollvahendite rakendamine edaspidise vee rikkumise kontrolliimiseks läheb maksma hirmuäratava summa — 10 miljardit dollarit, mida ei suuda kokku panna Vahemere ääres asuvad kehvemat sorti riigid. Lisaks kõigele muule on Vahemeri Atlandi ookeaniga ühendatud ainult 8 miili laiuse kitsuse kaudu ning seetõttu võtab Vahemere vete täielik uuendamine aega 80 kuni 100 aastat. .....

Vahemere omapärast draamat iseloomustades tundub, et Homo sapiens hoolitseb erakordse hoolimatuse ja energiaga selle eest, et muuta maakera, mida tähtede riigis käinud astronaudid nimetavad maailmaruumi pärliks, tühipaljaks ja surnud kuumaastikuks.

AMI

Eesti täienduskooli avaaktusel anti ESTO Talent '84 noorte kunstinäitusest osavõtnud noortele sellekohased diplomid ja stipendiumid. Pildil esireas: Alissa Puhm, Kyllike Sillaste, Randar Puust, Katrina Nousiainen, Taavo Martin ja Tiiu Martin, tagareas EKK president Stella Kerson, näituse koordinaator Lilian Puust, stipendiaat Peter Mällo, Heiki Sillaste ja stipendiaat Vivian Pallandi.

Foto: Vaba Eestlane

Rahu- ja vabadussõit Läänemerel

Eesti-läti komitee valmistab ette vabadus-laevasõitu

STOKHOLM (EPL) — Reedel 24. augustil toimus Stokholmi Eesti Majas nooremate lätlaste ja eestlaste kokkusaamine „Balti rahu- ja vabadussõidu" arutamiseks. Koos oli 15—20 isikut, kes on aastaid töötanud noorte organiseerimisega läti ja eesti poolel.

Eestlaste poolt olid näiteks kohal „Kukerballi" organiseerijad Mart Kikerpuu ja Jaak Jüriado ning lähiraadio reporter Tarmo Sepp. Nüüd oli arutusel balti noorte ühine ettevõtmine — rahu- ja vabadussõit laevaga Läänemerel umbes 500 inimese osavõtul. Katsutakse kaasa tõmmata esmajoones balti noori, kuid ka noored teistest rahvustest on teretulnud.

SENISED EELTÖÖD

Lätipoolne peaorganisaator Maris Graudins oli kohal ja jutustas siiani tehtud ettevalmistustööst. Ta ütles muuhulgas:

— Meil on kaks peamist eesmärki: Saavutada maksimaalset läbilööki pressis balti küsimustes ja luua paremat ülemaailmset koostööd balti noorte vahel.

— Siiani on ettevalmistustöö kulgenud nii hästi, et ma pean oma tunnetest kinni haarama, et mitte liiga optimistlikuks muutuda, jätkas ta.

— Läti Ülemaailmne Liit on juba lubanud aktsiooni toetada 30 000 dollariga. Leedulaste poolel on mõlemad kaks peaharu toetanud meie ettevalmistustööd — see on vist esmakordselt kui need mõlemad organisatsioonid samast aktsioonist osa võtavad. Eestlaste poolel on olnud veidi raskem, kuna puudub vastav noorteorganisatsioon, kes oma peale võtaks eesti noorte informeerimist.

— Stokholmi eestlased on väga olulised aktsiooni läbiviimiseks ja me loodame heale koostööle. Me vajame nii majanduslikku kui organisatoorset toetust.

VABADUSSÕIDU KAVA

Ettevõte algab mitmesuguste üritustega Kopenhaagenis, kus augusti alguses järgmisel aastal toimub Balti Maailmaliidu poolt organiseeritud balti tribunaal. Selle ümber korraldatakse mitmesuguseid poliitilisi ja kultuurilisi üritusi.

Ka laevasõidu ajal, mis kestab ülimalt neli ööpäeva, pakutakse kõrgeklassilist poliitilist ja kultuurilist teadmist. Lektorite hulgas on juba niisugused nimed nagu leedulane Aleksandras Stromas, eestlane Andres Küng ja lätlased Uldis Germanis ning Imants Leshinskis.

Soomes toimub ka kultuurilisi üritusi — kui antakse selleks luba. Aga tegelikult oleks maailmapressi huvi kindlasti veelgi suurem, kui ei lastaks laeval Helsingi sadamasse sisse sõita.

Stokholmis toimuvad lõpuürituslena rahvatantsufestival Skansenis ja poliitiline manifestatsioon südalinnas. Sellele lisandub sümpoosion mitte-balti rahvusest Baltikumiteadlastele, mida organiseerib lätlane ja endine Balti Instituudi juhatuseliige Atis Lejins.

ESIALGSED ORGANISEERIJAD

Ürituse organiseerimise komitee juhatusse kuuluvad hetkel lätlaste poolelt Maris Graudins, leedulaste poolt G. Grusas ja eestlaste poolt Kaja Kool, kõik USA-st. Kui on moodustatud kohalikud komiteed igas suuremas baltlaste asumislinnas, täiendatakse juhatust nende esindajatega.

Ilmus põrandaalune kroonika

Eesti vastupanuliikumise põrandaalune kroonika „Lisandusi mõtete ja uudiste vabale levikule Eestis"

Esimese köite, mis sisaldab 225 lk, kroonika kogud I—VII, väliskaane taustaks on satelliitvõte Eestist ümbritseva Soome lahe ja Läänemerega. Esikaanel on fotod Eesti Demokraatlikku Liikumisse ja Eesti Rahvusrindesse kuulunud vabadusvõitlejaist Artjom Juskevitshist (†), Kalju Mätikust, Mati Kiirendist ja Sergei Soldatovist ning Eesti Helsingi kokkulepete täitmise järelvalve gruppi kuuluvaist vabadusvõitlejaist Mart Niklusest, Enn Tartost, Erik Udamist, Endel Ratasest, Jüri Kukest (†), Lagle Parekist, Tiit Madissonist ja Viktor Niitsoost.

Esimene köide sisaldab kaks ülevaatlikku kaarti. Kaane esikülje järgneb kaart Eestis asuvaist nõukogude vanglaist, vangilaagreist ja vaimuhaiglaist ning teksti lõpus on kaart Eesti poliitvangide kinnipidamiskohtadest Venemaal.

Esimeses köites, mis hõlmab aastad 1978—1980, on valgustatud okupatsioonivõimu repressioone 49 korral ning toodud informatsiooni ajaloolistest sündmustest koos neid käsitlevate dokumentide esitamisega 32 juhul.

Läände jõudnud põrandaalused kroonikad on EVV Abistamiskeskuse poolt toimetatud trükki Eesti vastupanuliikumise ülesandel. Kroonikate väljaandmisest tekkiv ülejääk läheb vastupanuliikumise varustamiseks vajaliku dokumentatsiooniga, informatsiooniga, raamatutega jne.

Kroonikate esimene köide on Abistamiskeskusele saadetud ja teatavaks tehtud eeltellijaile välja saadetud. Teine köide, mis sisaldab kogud VIII—XIII, ilmub k.a. septembris ning kolmas köide kogudega XIV—XVII k.a. novembris.

Kroonikate kolme köidet, st. kõiki 17 kogu, on võimalik saada eeltellimishinnaga kuni 31. oktoobrini 1984. Eeltellimishinnad koos saatekuludega on järgmised: USA-s USDollarit 35.00, Kanadas CANDollarit 45.00. Muudes maades vastavalt USA hinnale.

Tellijaile, kes tasuvad eeltellimishinna augustis-oktoobris, saadetakse kroonikate esimene köide välja peale tellimishinna tasumist ning teine ja kolmas köide kohe peale ilmumist.

Kroonikate eeltellimisi võtavad vastu ja ilmunud kroonikate köiteid müüvad EVV Abistamistoimkonnad, Eesti polütvangide hooldusgrupid ja hooldajad ning eesti ajalehtede talitused. Eeltellimishinda on võimalik tasuda ka otse EVV Abistamiskeskusele aadressil: Box 34018, S-100 26 Stockholm, Sweden. Postzhiiro nr. 500104-5.

Kaaseestlased! Kasutage harukordset võimalust Eesti vastupanuliikumise põrandaaluste kroonikate omandamiseks ja kodumaise vabadusvõitluse jälgimiseks. Tutvuge kodumaiste vabadusvõitlejatega. Õppige tundma eesti rahva kallal kasutatavat okupatsioonivõimu vägivalda.

Tallinnas oli põgenemine kohe teada

Nagu EPL kuuleb, levines Tallinnas jutt Leila Milleri ja Valdo Randpere põgenemisest juba esmaspäeval, 6. augustil — nähtavasti tagasitulevate Kotka delegatsiooni liikmete kaudu, kes muidugi märkasid kaaslaste puudumist. Jutt levines linnas kiiresti, alguses küll teatud kahtlusega kas see on võimalik. Hiljem tuli kinnitus Ameerika Hääle ja teiste raadiote kaudu läänest.

EESTLASED ROOTSIS

● Tallinna Linna I (III) Tütarlaste Gümnaasiumi endiste õpilaste kokkutulek toimus 14. aprillil Eesti Majas, „Põhjala" ruumides.

● Göteborgi „kolmapäevaseid pensionäre" külastas mag. Herman Rajamaa Stokholmist. Ta esitas mälestuskilde Gustav Suitsust ning kokkupuuteid professoriga oma õpingute ajal Tartus.

● Rootsi Kuninglikus Raamatukogus (Kungliga Biblioteket) toimus 7. märtsist 8. aprillini näitus „Sisserändajad ja kirjandus", kus olid esitatud ka eesti kirjanikud ja nende loomingu näited koos pildimaterjaliga. Näituse avas Rootsi sisserändajate minister Anita Gradin. Näituse plakati oli joonistanud noor eesti illustraator Mikk Noodapera, kes töötab Stokholmi päevalehe Dagens Nyheteri juures.

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõudu!
SOODSAD LAENUD KAASMAALASTELE
Informatsiooniks helistada: 465-4659

EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
1065 STEELES AVE W
NORTH YORK ONT
M2R 2S9
736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK FLORIST LTD
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas
Lillede koju viimine.

S. Hoppe Cleaning & Building Care Ltd.
Puhastan keemiliselt vaipu, mööblit ja akende pesemine.
Söögituba, elutuba ja koridor $59.95
SAMUEL HOPPE
Äris: tel. 686-4030 Kodus: tel. 686-4395

Uus omanik — eestlane
MAISON SUISSE RESTAURANT & DINING ROOM
Alkohol
513 Bloor St. W. — Tel. 532-3664
„FONDUE" ja EUROOPA TOITUDE SPETSIALIST
Avatud 7 päeva nädalas kella 5 p.l.—1 öösel
Omanik H. NURMEOTS

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:
LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.
Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 senti
USA aadressidele „ZIP CODE"
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja
Pangatshekk või rahakaart kirjutada
Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3
Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....

(Järg lk. 9)

OMA KAUAAEGSET KOGUDUSE NÕUKOGU
JUHATUSE LIIGET

VIKTOR REILJAN'it

mälestab leinas

EELK THUNDER BAY KOGUDUS,
KOGUDUSE NÕUKOGU ja ÕPETAJA

KAUAAEGSET ARMAST SÕPRA

VICTOR JUSKEVICIUS't

mälestavad leinas

INGE ja SILVI
HARRY ja DOLLY
BRIAN ja ESTER

Pika, raske haiguse järele suikus Rootsis
igavesele unele armas õde, tädi ja vanatädi

LUISE KILU

Mälestavad leinas

õde ANNETTE TAMMER
LAPSED, LAPSELAPSED ja
ristitütar ELLA

Puhka rahus!

Lugupeetud andekat kunstnikku

JOANN SAARNIIT'u

mälestab

kunstnik VOLDEMAR WALTER SAKS

Tänuavaldus

Südamlik tänu kõigile, kes minu armsa abikaasa

VIKTOR REILJAN'i

viimsele teekonnale saatmisest osa võtsid, seda lilledega kaunistasid ja mulle isiklikult, posti teel või leinakuulutustega nii soojalt kaastunnet avaldasid. Suur tänu EELK koguduse esimehele ja Eesti Seltsi esimehele hr. V. Põldaasale ja hr. Jakob Millistverele järelhüüete eest. Eriline tänu õpetaja Olvi Pintile südamliku matusetalituse eest.

Leinav ABIKAASA

Guido Päevatalu — ooperilaulja Kopenhaagenis

Kopenhaagenis Taani Kuninglikus ooperis on uueks täheks eestlane Guido Päevatalu. Sooritanud pärast mitme tuntud lauluõpetaja juures õppimist sisseastumiseksamid ooperi akadeemiasse, algas sealt noore mehe tähelend. Juba teisel õppeaastal esines ta ooperis „Animalen" suurepärase baritoniga, kusjuures kriitikud ütlesid, et tema mäng olnud hea, laul veelgi parem.

Sellele järgnesid teised ooperid, krahvi osa Mozarti „Figaro pulmas", peaosa Tshaikovski „Jevgeni Oneginis". Tänavu esines ta Rossini „Sevilla habemeajajas". Arvustus on jaganud ainult kiitust, öeldes et tema Figaro kujundus olnud nii hea, et sellist pole varem kuuldud.

Guido Päevatalu kuulsus ei tulnud Taani ja Rootsi eestlastele ootamata. Ooperitähe isa Vello Päevatalu on sündinud Petserimaal, kus neil oli talu. Ta võttis osa raskeist Sinimägede lahinguist, kus sai haavata ja toimetati Saksamaale ravile, kust ta viidi edasi Taani; abiellus seal pärast sõda taanlannaga.

Neil on viis last, neist Guido olnud juba lapsena laulusõber ja õppinud isa põlvel mõnegi eesti laulu, ka ema Ulla olnud laulusõber. Guido laulis Kopenhaagenis poiste-kooris, hiljem sama koori meeskooris. 9-aastasena pääses õppima gümnaasiumi, milles pealiiniks on muusika, kuhu 600-st soovijast võeti vastu 60. Ta õppis mängima kitarri, balalaikat ja klaverit, on esinenud Bavlovsky balalaikaorkestris. Esinemised on teda viinud mitmele maale.

Muusikaõppimise kõrval on ta töötanud Rootsi soodes ja rabades ning veoautojuhina, kuni võis end täielikult muusikale pühendada.

Rootsis suri 27. mail Gunnar Johansson, sündinud 8. aprillil 1934.

Inglismaal Cardiffis suri 15. mail Olga Johanson, sündinud 26. juunil 1895 Eestis.

Austraalias Thirlmeres suri 24. mail Ants Kaljo, sündinud 7. veebruaril 1897 Viljandimaal.

Kolm kohtumist Püha Isaga

Muljeid ja mõtteid Johannes Paulus II külaskäigu puhul

Esimest korda nägin „poola paavsti" just pärast ta naasmist Poolast. See oli 13. juuni päikesepaisteline pärastlõuna ajaloolisel Peetri platsil. Kolmapäev muidugi, sest rahva-audientsid on alati kolmapäeval. Olin kohal tund varem (kell viis), et mitte barjäärist liig kaugele jääda.

Tol pärastlõunal pani mind imestama üks ebatavaline vaatepilt. Mõlema pronksist hiigelkandelaabri otsa platsil oli roninud noori kobarana, nii umbes kolmekorruselise maja moodi. Positsioon oli ilmselt ebamugav, ent kolme tunni jooksul sealt kedagi alla puhkama ei tulnud. Ilm oli palav ja kandelaabrite jalamil jooksis joogivesi väiksesse anumasse. Noortel olid joogitopsid kaasas, need lasti nööri otsas vette ja topsid hiivati veega üles — et kord leitud kohta mitte käest ära anda. Sest sealt oli parem vaade kogu audientsile. Kaameraid ulatati käest kätte kõige ülemistele.

Mina olin vihane enese peale, et ei olnud kaamerat kaasa võtnud: need kaks inimkobarat olid ju üks kõige toredam pilt sellest vaimustusest, mida itaalia noored tundsid „välismaalasest paavsti" (il papa straniero) vastu. Jah, vaimustus — see oli esimene mulje „poola paavstist" juba tund aega varem kui ma teda ennast näha sain. Ja õigupoolest sama kogesin aastat viis hiljem Kanadas.

Tollal, 1979, ei olnud veel keegi paavsti püstolimärklauana kasutanud. Traditsioonilised puubarjäärid olid juba ammu kasutusel, et paavsti autole tagada vaba teed. See ei olnud mingi kuulikindel „popemobile" siis, vaid tavaline lahtine auto. Johannes Paulus sõitis audientsil kaks korda terve ringi läbi, üks kord piki barjääride üht külge, teine kord teist. Tekkis mulje, et ta rääkis kõigiga, võttis vastu kirju ja kingitusi ja kallistas temale ulatatud lapsi. Kogu pilt oli üks suur perekonnapidu, millele andis toreda tausta Bernini kolonnaad.

☆

14. septembril 1984 oli kogu Toronto peapiiskopkonna vaimulike perel kokkusaamine oma kiriku ülemkarjasega katedraalis. Ka seminaristid olid kutsutud külalised. Nüüd aga oli asi palju keerulisem kui Vatikanilinnas enne atentaati: kõik pidid olema kirikus enne kella kahte, kuigi paavst ei pidanud saabuma enne poolt 4-ja. Katedraali ees ootas üks vanem daam ratastoolis, taskuteleviisor peos; nii jälgis ta tähtsa külalise iga sammu.

Katedraalis oli oote-palveteenistus, mille tegi toredaks mitmesajapealine koorikooli poiste ühislaul puhkpillide orkestriga. Neli dirigenti ehituse eri osades pidasid omavahel sidet walkie-talkiedega . . .

Paavsti saabumisel mängiti muidugi tema jaoks komponeeritud eripala, siis ovatsioonid ja väljasirutatud käed piki punast vaipa — täpselt nagu toona Roomas. Seesama vaimustus, mis 1979. a. üldaudientsil. Mina juhtusin nüüd istuma kolmandas reas ees, kuid just mu paremal käel (üks astus isegi käe peale) tungles fotoreportereid vägevate teleobjektiividega. Pani kartma, et äkki niisugune vääratab ja kukub pähe . . .

Pikk kõne kleerusele: täna on Ristipäev ja rist on keskne iga kristlase, eriti iga vaimuliku elus. Tõsised kuulajad, fotograafid kaasa arvatud. Kõne lõpul kohe suured ovatsioonid, „Viva il Papa!" itaallaste kõnekooris. Neid olevat Torontos oma pool miljonit, enamuses katoliiklased; seega on neil kenake hulk vaimulikkegi.

Paavsti paremal käel kuulas rida inimesi ratastoolides, peaaegu kõik vaimulikud. Sinna suunduski Püha Isa esiteks, peatudes õige pikaltki üksikute juures. Siis järgnes — ärge pange pahaks — järjekordne kadalipu-käik katedraali pikitelge mööda. Võib kergesti tüütavaks muutuda see rahva puudutada-tahtmine. Minult on mitu-setu korda küsitud, et kas ma ikka ka paavsti kätt suruda sain. Pean ütlema, et mul pole sellist soovi iial tekkinud. Algusest (s.t. valimisest) peale olen oma „kõrgema ülemuse" sõnu ja tegevust hoolega jälginud ja mul on väga hea meel, et meil on nii populaarne paavst. Aga miks peaksin ma selle niigi „jälitatud" mehe kätt suruma minema? Kui mul aga kunagi oleks vaja Eestit puudutavais asjus nii kõrgelt poolt nõu küsima minna, ei ole kahtlust, et antaks eri-audients.

Toronto katedraalist edasi suundusin kahe poola seminaristi saatel (kes elavad seminaris minuga samal koridoril) poolakate rahvusrallile staadionil. Seal valitses juba suur rahvapidu õhkkond, olgugi et ikkagi usklikus vaimus: rahval oli käes selleks otstarbeks trükitud lauluraamat (ka muidu sujus poolakate organisatsioon laitmatult) ja paljud laulsid peast. Minu muljet mööda on poolakatel niisugune usklike laulude laulmine palju kodusem kui eestlastel. Laulsin minagi — ja mu tshehhist toolinaaber ei jõudnud ära imestada, et „professor laulab poola keeles!" Tegelikult, kuna olen õppinud nii kirikuslaavi kui vene keelt, pole raske poola keelest aru saada. Sedakorda kõneles paavst ka õige aeglaselt, nii et kõne jälgimisega ei olnud raskusi.

Eriti puudutas mind ristisõja väljakuulutamine inimõiguste eest, mis muudes kõnedes ei tulnud nii selgesti esile. Paavst rõhutas seda väga tugevalt ka väliselt, TV-reportaazhis kippus see asi muu varju jääma. — „Meie kogudusest Clevelandist tuli 17 bussitäit — ja meie linnas on muidki kogudusi," ütles üks sealt saabunu.

Eeskava oli hea („parem kui Poolas," ütles paavst rahvatantsijaile naljatoonis), kuid kahtlemata üle pakutud raske programmiga Kanada-külalise jaoks, kes korraga püsti tõusis ja jumalaga jättis. Aga ei: rahvas alustas ühislauluga, mille paavst kaasa laulis. Siis tavalised ovatsioonid ja lahkumine, aga ka ilutulestiku kärgatused, mis võistlesid ümberringi müristava kõuega. Siiski, kas just Püha Isa sidemete pärast „üleval" või muidu: mitte piiskagi me ei saanud.

Downsview missa järgmisel päeval toimus aga õise vihma tõttu ülimärjal platsil. Muidu oleks vist küll terve miljon kokku tulnud. Minna ei olnud raadio hoiatustest kuulnudki ja läksin päris kalossideta.

Jällegi pikk ooteaeg, mille jooksul politsei viis ära kolm vaimulikku, kes olid kaotanud oma eripiletid: julgeoleku-mehed ei mõistnud nalja. Armulaua väljajagamiseks kohaletoodud vaimulikke kasutati ära ka „julgema" tsooni loomiseks altari ümber.

Ükskord ometi läks ilmateade täppi: päike tuli (nagu ennustatud) pärastlõunal pilve tagant välja! Ja andis altari-püramiidile (küllap julgeoleku põhjustel nii kõrgeks- kaugeks ehitatud) lausa imeilusad värvid. Oli tuuline — ja kui oodatud külaline ovatsioonide saatel helikopteriga just „aia taga" maandus ning pärast ringsõitu-rahva tervitamist hakkas püramiidi otsa astuma, oli see küljelt vaadeldes väga tore vaatemäng. Eriti unustamatuks jääb mulle pilt, kuidas tuul tahtis Püha Isa püramiidi otsast nagu lendu tõsta ja ta paistis otse pilvedes hõljuvat.

Siin oli pettumusigi. Ooteaja lühendamiseks anti muusikat; see oleks olnud tore võimalus lasta etnilistel gruppidel laulda nende armsamaid vaimulikke laule. Selle asemel tuli midagi, mida ei oska muuks kui tsirkusemuusikaks nimetada. Ma ei uskunud oma kõrvu, kui muude hulgas kostis „Ridi, pagliaccio!" (Naera, klaun!) meloodia. Isevärki tervitus Pühale Isale . . . Veelgi tõsisem oli, et armulaua jagamine uppus sõna tõsises mõttes mudasse. Jagajad ei saabunud mõnel puhul üldse platsi kaugemaisse nurkadesse. Ja kogunemine oli — inimest massi poolt vaadatuna — usklik kogunemine. Paljud olid väga löödud, et nad ei saanud paavstimissal armulauda. Selle kurva teadmisega lahkusin väljakult ka mina; vaimulike „tööpäev", kes toodi ja viidi bussidega, oli kestnud kaheksa ja pool tundi.

Üldnimetajaks jääb siiski VAIMUSTUS. Lugejakirjades suurtele lehtedele on mitu korda arvatud, et selle külaskäigu kulud oleks võidud vaestele anda. See mõte on kangesti sarnane Juudase omale (Matt. 26:8j). Minu mulje on, et Kanada sai sellest külaskäigust midagi, mida raha eest üldse ei saa: haruldase juhuse iseenese üle järele mõtelda. „Ei, paavst on tore mees," pajatas mulle üks kaasmaalane, „ütleb ausalt, mida ta mõtleb, katsumata oma seisukohta sulle peale suruda. Niisuguste meestega on hea asju ajada." Ka raadio- ja TV-rahvas tegi väga head tööd ja tõi Püha Isa vaimuliku sõnumi (kohati väljakutse) kõigi teadvusse. Ma ise tundsin järgnevatel päevadel päris käegakatsutavat „elujõu" ja pealehakkamise tõusu.

Seda kõike oli meile väga vaja. Võibolla eriti noortel, kes nägid üht isalikku kuju, kes on nendele vastuvõõtav ja annab julgust eluks koos isikliku eeskujuga.

Vello Salo

Bonn keeldus Tallinna arhiivi loovutamisest

London Times teatab, et Lääne-Saksamaa valitsus Bonnis on keeldunud N. Liidule välja andmast Koblenzis praegu asuvat Tallinna vanimat arhiivi, kuigi venelased vastu pakkusid kolme saksa linna ajaloolisi dokumente.

Bonni sise- ja välisministeerium seletavad, et pärastsõjaaegsed saksa seadused ei luba liiduvabariigis asuvate varanduste väljaviimist ja välisministeerium lisab, et Eesti, mille pealinn on arhiivide kodukoht, ei ole Liiduvabariigi valitsuse seisukohalt N. Liidu osa.

Kolme endise Hansa linna Bremeni, Hamburgi ja Lüübeki keskaegsed üritud, arvult 30.000, peideti viimase sõja ajal õhurünnakute ohu eest kusagile kaevandusse, mis nüüd asub Ida-Saksamaal ja kust nõukogude okupandid need 1945. a. oma kätte said.

1977. a. teatasid venelased nende olemasolust ja entusiastlikud saksa ajaloolased alustasid läbirääkimsi nende vahetamiseks Lääne-Saksamaale toodud Tallinna arhiivimaterjaliga.

Muuseas hõlmab ka UNESCO leping 1977. a. rahvusvaheliselt arhiivide repatrieerimist.

Bremenile kuulub 20.000 kõne all olevaist ürikuist ja selle linna kultuuriala nõunik H. W. Franke nõuab valitsuselt selle keelu tühistamist. Ta leiab, et lähtudes olevikku realiteedist, olevat sellised poliitilised hoiakud aegunud, mitte enam paikapidavad.

Ta süüdistab Saksa valitsust saboteerimises ja et see hoolib vähe saksa ajaloost.

Igaljuhul ei olevat föderaalne valitsus Tallinna ürikute seaduslik omanik.

Eriti pahandab Franke, et Bonni veto tuli ajal, mil peale 6-aastasi vaevalisi läbirääkimisi vene diplomaatide ja poliitikutega oldi juba peagu kokkuleppele jõudmas.

EPL.

Leinateated

Stokholmis suri 17. mail August Sammas, sündinud 7. jaanuaril 1913 Võrumaal.

USA-s Hartfordis suri 19. mail Elmar Vellner, sündinud 8. augustil 1898 Pühajärvel.

USA-s Lake Hopatcongis suri 11. mail Jaan Männik, sündinud 17. mail 1925 Taeveres.

USA-s Methuenis suri 19. mail Endel Limbek, sündinud 4. juunil 1919 Tartus.

USA-s Lakewoodis suri 22. mail Alfred E. Saar, sündinud 1. veebruaril 1906 Tallinnas.

Austraalias Adelaide'is suri 3. mail Konstantin Selin, sündinud 30. detsembril 1917 Narvas.

USA-s Floridas suri 15. mail Konstantin Venesaar, sündinud 1. juunil 1901 Eestis.

USA-s Long Islandil suri 16. mail Maks Sepri, sündinud 8, märtsil 1903 Läänemaal.

---

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahatööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Ari avatud juunis, juulis, augustis:
esmap.-reedeni 8.30-5, laup. 8.30-3

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja ktllaldaselt parkimisruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

VAIPADE & MÖÖBLI
PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

Etnograafiline Ring alustab tegevusperioodi

Etnograafiline ring alustab talvist tegevusperioodi neljap., 11. oktoobril, kell 6:30 Eesti Majas, klassiruum nr. 12.

Nagu tavaliselt on esimene kokkutulek peakoosolek. Sügisesel tegevusperioodil on ette nähtud puule põletamise ja värvimise kursus, mis algab 18. oktoobril ja kestab detsembri algusse. Kursusest võivad osa võtta kõik mehed ja naised igas vanuses ka väljastpoolt Ringi liikmeskonda. Kursusest osavõtta soovijail on vajalik juba enne endale muretseda põletusnõel, mida saab „hobby-craftide" äridest. Väljastpoolt tulijail palume end varakult registreerida sekretärile Eva Prii'le, tel. 251-0737 või juhatajale Ene Runge'le, tel. 438-6500. Osavõtumaks on $25.00 isikult.

Esimesel õhtul ja ka edaspidi võetakse vastu uusi liikmeid Etnograafilisse Ringi. Esto-aegsed näitused näitavad, millega Ring tegeleb. Hoiame rahvakunsti elavana. Ringi liikmed, kes ei soovi kursusest osa võtta, või on seda ala juba varem õppinud, töötavad ja õpivad oma soovikohaselt muudel aladel.

Samas toimub igal tööõhtul ka tasuta nõuanne kõikidele soovijatele etnograafilise rahvakunsti jarahvarõivaste valmistamise alal.

Etnograafilise Ringi juhatus

Aianduse eriteadlane agr. Eino Kuris

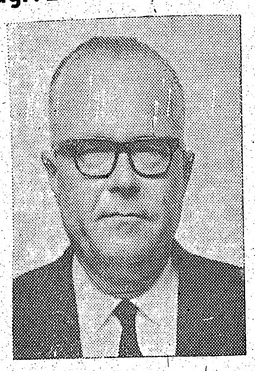

20. septembril tähistas Eino Kuris oma juubelit Eesti Majas arvukate organisatsioonide esindajate ja sõprade keskel.

Sündinud ja kasvanud tuntud majandustegelase ja Riigikogu liikme Rudolf Kurise pojana Tallinnas, siirdus Eino peale Westholmi gümnaasiumi ja E.V. Sõjakooli lõpetamist 1936. a. Tartu ülikooli agronoomiat õppima. Paguluses täiendas end, õppides National Landscape Institut'is, USA's aiandust.

Nõukogude okupatsiooni ajal töötas Eesti Friisikarja Tõuseltsi juures, Saksa okupatsiooni ajal Tallinna ümbruse jaoskonna konsulendina.

Eesti kodupinna kaitsel võttis osa metsavennana, hiljem Omakaitse Tallinna Maleva Pataljoni adjutandina ja lõpuks suurtükiväe ohvitserina Eesti Leegioni koosseisus. Ta langes vangi Tshehhis. Hüppas ära Venemaale marssivast kolonnist, jõudis Saksamaale ning üle Inglismaa Kanadasse.

Metsavennana kohtas ta Õie Lepiksooga, kes on seisnud tubli abikaasana abi ja nõuga Eino kõrval. Neil on poeg Rein, kes on arhitekt.

Ta töötas kuni pensionile minekuni Toronto Linna Parkidevalitsuses mitmes piirkonnas tööde juhatajana.

Ostnud 1961. aastal 11 ha maakoha „Willow Farm" 60 km Torontost põhja poole, hakkas ta asutama puukooli ja aiandusäri igapäevase töö kõrval. 1979. aastal „erruminekul" pühendus ta kogu oma perega „Willow Farm'i" väljaarendamisele eeskujulikuks puukooliks ja majandavaks ettevõtteks, misjärel on teostanud iluaedade planeerimist ja varustanud nii kanadalaste kui ka eestlaste iluaedasid oma puude ja põõsastega.

Eino Kuris kuulub Canada Nursery Trades Association'i liikmeskonda.

Eino Kurisel on jätkunud lakkamatut energiat ja tahet kaasa töötada paljudes eesti organisatsioonides. Alates Vana-Andrese koguduse nõukogu liikmena. Välisvõitluse-nõukogu (EKN) II koosseisu valitud liikmena.

Skautmaster Eino Kuris omab skautluses saadud skaudijuhi kõrgemad teenetemärgid Põhjatäht II ja I järk. On olnud kõikides Kanadas peetud Eesti Skautide Maailmalaagrite juhtkonnas. Praegu keskliidu varahooldaja.

Toronto Eesti Ühispangas asutamisest saadik krediidi-komitee liige ja praegu juhatuse sekretär. Aiandusklubi üks asutajatest ja esimene esimees. Praegu juhatuseliige ja aiandusnõuandja nii sõnas kui kirjas.

Kuulub veel teistesse organisatsioonidesse liikmena, mida ruumipuudusel ei ole võimalik nimetada.

Akadeemiliselt kuulub Korp! Rotalia liikmeskonda.

Paljud eesti organisatsioonid, sõbrad ja aatekaaslased üle maailma soovivad juubilarile veel palju, palju aastaid, tervist, õnne ja jõudu töötamiseks oma isikliku elu hüvanguks ja eesti rahva heaks käekäiguks.

Harald

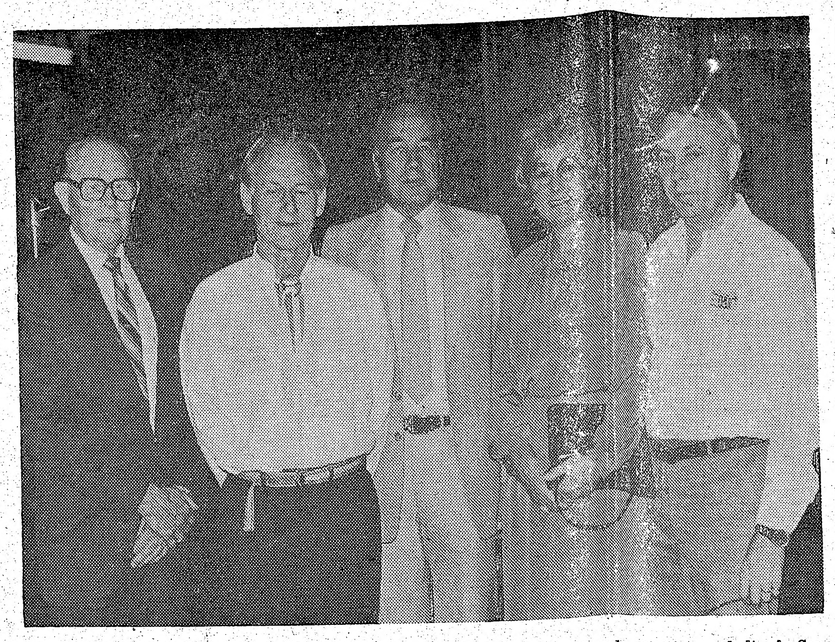

Maakondade Päeva meenutusõhtule olid kutsutud ka Eesti Maja juhatusliikmed. Pildil vasakult A. Sepa, Maakondlike Organisatsioonide esinduskogu esimees J. Vihma, Eesti Maja esimees O. Piil, Vaike Niitenberg ja A. Vahtra.

Foto: Vaba Eestlane

Eestis räägitakse:

Vene helikopter hukkus põgenikejahil merel

STOKHOLM (EPL) — Tallinnas külastusreisil viibinud Rootsi-eestlased, kes on kokku puutunud kohalike eestlastega, jutustavad, et Eestis ollakse hästi teadlikud viimasel ajal asetleidnud põgenemistest läände. Seega nelja nooruki hulljulgest sõidust kummipaadiga üle Soome lahe ja Randpere-Milleri „ärahüppest" Soomes. Kõneldakse ka kopteri-katastroofist, mis tabas venelasi seoses kummipaadi-põgenemisega Soome.

Rahva reaktsioon üldiselt on positiivne, leitakse, et „hästi tehtud" ja loodetakse muidugi, et põgenenuil ühel või teisel viisil õnnestub läänemaailma informeerida praegusest masendavast olukorrast kodumaal.

Erilist kahjurõõmu tunneb rahvas eeskätt Randpere-Milleri põgenemisest, kuna see olevat tekitanud vene okupantide ja nende eestlastest ning „jeestlastest" käsilaste hulgas tohutut segadust.

Paljudes ametiasutustes vallandunud peaaegu hüsteerilised ülekuulamised, meelsuse uurimised jne.

Üks Rootsi-eestlane, kes külastas oma sugulasi, jutustab, et Tallinna sõitis teda kohtama üks tema lähemaist omakseist, kes elab Rakveres ja töötab tehnikuna „ühes riiklikus asutuses".

Ta oli Rootsi-eestlasele jutustanud, et põgenemine kummipaadiga Eesti põhjarannikul avastati vene radari poolt otsekohe.

Sompus ja uduse ilma tõttu või mingil muul põhjusel ei saadetud välja mõnda rannavalvepaati,

vaid otsustati Rakveres asuvast piiri- ja rannavalvebaasist välja saata lennuk.

Seda tehti võib-olla ka selleks, et kindlamalt kätte saada põgenenud paadi koordinaate. Lennuk optilise vaatlusega midagi ei saavutanud, määras aga oletatavasti instrumentidega kindlaks paadi asukoha ja kursi.

Seepeale saadetud Rakverest välja kopter, ülesandega kummipaadile lihtsalt „peale istuda" ja põgenejad kinni võtta.

Kuid kopter ei tulnud iialgi tagasi — see kadus mingil tundmatul põhjusel koos meeskonnaga.

Arvatakse, et kopteri piloot laskus liiga vee lähedale, riivas mõnd lainet ja hukkus. Surmasaanute arvu ei teata.

Kõnelusel noorukitega, kes kummipaadis põgenesid, jutustab üks neist, et nad arvatavasti juba üsna Soome ranniku lähedal kuulsid mingit mootorimüra. Nad oletasid, et tegemist on mingi venelaste kaatriga — või siis ka mõne soome enda meresõidukiga. Kuid midagi rohkemat ei juhtunud — müra vaikis. Nii võib olla võimalik, et nad kuulsid jälitama tulnud vene kopterit.

Peab siinjuures toonitama,

et tegemist kuidagiviisi ei ole „ametliku kinnitusega", vaid kuuldusega

— siiski üsna usaldusväärsest allikast.

Kuid pärast nelja nooruki põgenemist olevat ka vene piirivalves vallandunud tohutu puistamine personali hulgas, kaasa arvatud teatud väljavahetused kõrgemas juhtkonnas ja ka tavalise personali osas.

Kohalikud eestlased aga kinnitavad, et praegune eriline valvsus on ajutine. Õieti ongi parem kui venelased kohale saadavad täiesti uued meeskonnad. Need jälgivad üsna varsti ettekirjutatud rutiine ja tihti sedagi põhimõttel „nitshevoo".

See annab lootusi uuteks katseteks — kuigi kardetakse, et ka siis kui õnnestub õnnelikult jõuda Soome, ootab neid sealsete ametivõimude kätte sattudes ilmaandmine.

Ja siis on lood üsna halvad.

Kuid Eestis teatakse üldiselt ka seda, et kui Soomes õnnestub käituda soomlasena, on piirid vabad Rootsi. On vaid vaja mõningal määral soome keelt ja kohalikku valuutat.

Skaut vältis raske õnnetuse

Lembitu Maleva avakoondus — Mikk Altosaare kiiduväärne vahvus

Laupäeva, 22. septembri hommikul toimus Peetri kiriku ruumides skautüksus Lembitu Maleva 1984./85. tegevusaasta avakoondus. Toimus liikmete registreerimine, poiste üleminek uute vanuseastmete allüksustesse ja tegevuse organiseerimine. Vendurskaut Mikk Altosaarele avaldati kiitust tema oskusliku ja külmaverelise tegutsemise eest, millega ta vältis raske farmiõnnetuse.

Skauditöö algus igal sügisel on omamoodi rõõmus sündmus, sest kokku tulevad vanad sõbrad, kes on suvepäikesest pruunid ja jälle tublisti pikemaks sirgunud. Kogunemise ja tervitamise ajal toimus imetlemine ja mõõtmine — kes kellest on „mööda kasvanud".

Lippudega sisenenud rivi ees süüdati küünlad ja palvuse pidas maleva õpetaja praost Andres Taul. Ta luges ja jutustas episoodi Vanast Testamendist, kus Mooses käsi ülal hoides kindlustas juutide sõjaõnne. Kui ta käed väsisid ja langesid, pöördus õnn vastaste poole. Siis tulid kaks Moosese sõpra ja hoidsid ta käsi lõpp-võiduni. Niiviisi koos ja väsijate käsi hoides saame ka eestlust ja skautlust edasi kanda.

Tervitussõnad ütles maleva juht Harold Kivi, rõhutades eriti uusi poisse, kes alustavad oma skauditeed Lembitu Maleva ridades. Harold Kivi võttis lühidalt kokku möödunud põneva skaudiaasta sündmused

ja kuulutas välja uue tegevusaasta „naela" — Lembitu Maleva nädalase suvelaagri Guelphis CJ-1 (Canada Jamboree) Eestit esindades.

Iga aasta avakoondusel astuvad poisid edasi uute vanuseastmete üksustesse. Noolepoiste juht Tormi Jõgeda andis skaudiks minevatele poistele kätte nimenooled parviku nooletupest. Skaudilipkondade juhid — Saare mereskautide Viktor Vessmann ja Lembitu ammukütti-de Evald Oder võtsid poisid vastu oma rühmadesse. Kõige pikema rivi moodustasid skautidest vendurskautideks minevad poisid, keda tervitasid mõõgameeste juhid Ants Evard ja Jaan Kruus.

Pikemat juttu puhus poistele maleva vanem Heino Jõe, märkides, et Lembitu ridadesse koonduvad ainult need poisid, kes tõeliselt elus tahavad edasi rühkida. Lauldi traditsioonilist edasi-rühkimise laulu „Vajuta gaasi ja vaata ette . . ."

Maleva vanem tegi poistele ettepaneku suureks säästuoperatsiooniks, et iga poiss oma teenitud rahaga kataks suurema osa Can-Jambo kuludest.

Heino Jõe rääkis ka augusti algul toimunud farmiõnnetusest, mis võinuks maksta ühe eesti mehe elu. Traktori käsitsemise oskuse ja skautliku „alati valmis" hoiakuga vältis vendurskaut Mikk Altosaar õnnetuse, mille ohver olnuks ta vanaisa skm Arnold Altosaar. Sõbrad avaldasid Mikule kiitust. Ta on esitatud Kanada skautide organisatsioonile teenetemärgi saamiseks.

Pidulik koondus lõppes Lembitu laulu viimase salmi ja juhtlausega ning allüksuste lühikoondustega,

kus „pandi käima" uue aasta skauditegevus ja arutati võimalusi jamboraha „tegemiseks".

Lembitu poiste koondused toimuvad on reserveeritud perekondlikuks laupäeval, 29. septembril, kuigi osa veetmiseks. Pärast seda jatkuvad juhte viibib Kotkajärvel skaudijuhtide AK-l. Lõikustänupüha pikal nädalalõpul koondusi ei ole — päev töökalendris.

Kas Eesti aken Läände suletakse?

Tehniliselt on võimalik takistada TV-saateid ilma Soomet segamata

Kui hiljuti Eestist Soome kaudu Rootsi põgenenud Valdo Randpere ütles oma pressikonverentsil Stokholmis, et Eestis on hakatud ehitama kolme segamisjaama, millega tahetakse takistada Soome televisioonisaadete jälgimist Soome lahe lõunakaldal, tekitas see ulatuslikku mõttevahetuse Soome ajakirjanduses.

Soome raadio ja televisiooni peadirektor Sakari Kiuru (sots. dem.) kahtles, kas Randpere informatsioon vastab tõele. „Mina tembeldaksin selle küll spekulatsiooniks. Midagi niisugust ei ole olnud märgata meie normaalses läbikäimises," ütles Kiuru.

Kiuru arvates Soome Ringhäälingu ja okupeeritud Eesti raadio vahel ei ole olnud mingid probleeme.

Ta leidis, et raadio- ja televisioonisaadete segamine on eeskätt osa suurriikide vahelisest külmast sõjast.

Okupeeritud Eesti televisiooni juhataja Ann Anupõld, kes on varem olnud Moskva televisiooni kirjasaatjaks Soome, eitas segamisjaamade ehitamist Eestis. Ta väitis, et Randpere informatsioon ei vasta tõele.

Anupõld märkis, et ta ei ole insener, kuid „insenerid on öelnud mulle,

et niisuguste segamisjaamade ehitamine on liiga raske ja kallis lõbu, et sellega maksaks alustada.

Nad segaksid saadete jälgimist ka Soome poolel".

Kuid Soome Ringhäälingu tehnilise direktori abi Keijo Ilmonen oli teisel arvamisel. Oma jutuajamises Helsingin Sanomatele ütles ta et tehniliselt televisioonisaadete jälgimise takistamine ei nõua kuigi keerulisi seadmeid.

„Eeskätt on vaja masti ja sama lainepikkust, et võiks saata pilti rikkuvat kohinat.

See on siis näha lumesajuna vastuvõtuaparaadis", ütles Ilmonen.

„Ka Eestisse võib-olla ehitatavad segamisjaamad ei takista saateid Soomes", jätkas Ilmonen. Selleks on need segamisjaamad liig nõrgad. „Selleks oleks vaja päris hirmus suuri seadmeid".

Helsingin Sanomate järgi ei ole teada,

et televisioonisaateid oleks kuskil segatud.

Kuid raasiosaadete segamist esineb mitmel pool maailmas palju. (EPL/ER).

SÕBER

Intellektuaalne, sportlik eesti naine. Sind otsib lesk „noormees 60".

Kirjad, foto soovitav, saata selle lehe talitusele märgusõna „SÕBER" all.

Heinsoo Insurance Brokers Ltd.

Eesti Majas

Toronto, Ontario M4K 2R6

958 Broadview Avenue, ruum 202,

Telefon 461-0764

Kaks sõpra, Tiiu Leek ja Edgar Väär, üks teadustaja ja Miss Esto zhürii liige, teine alatine kaamermees, eesti üritustel.

SOODUS OSTUVÕIMALUS —

TÖÖTADA, ELADA VÕI INVESTEERIDA täielikult renoveeritud ehituses. Kontori- ja vastuvõturuumid sobivad mitmeks otstarbeks. Ülemisel kahel korrusel eraldi sissekäiguga luksuskorter. Parkimisplats ja 2 garaazhi. Helistada Jackson, Tamm Design 466-1994, hr. Tamm kodus 283-7884

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII

Nüüd saadaval uued EUROOPA STIILIS

THERMO-AKNAD

kolmes värvis 2- ja 3-kordse klaasiga.

Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238 kodus 769-0932

OSSO Investments Inc.

10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

SPORT

Paul Kerese mälestusturniir Vancouveris

On märkimisväärne, et Vancouveri Maleklubi Kanadas meenutab igal aastal meie kuulsamat malemeistrit Paul Kerest tema-nimelise maleturniiriga. Põhjuseks on, et aastal 1975 P. Keres võitis Vancouveris maleturniiri, ja see oli tema viimane malevõit, sest teel kodumaale tabas teda surm.

Tänavuse 6-voorulise malevõistluse korraldas Yves Farges. Osavõtjaid oli 121. Juba nüüd tehakse eeltööd 10 aasta juubeli-turniiri korraldamiseks, mis toimub tuleval aastal maikuus. Turniir mängitakse mitmes klassis ja see pakub head võimalust Lääneranniku eestlastele osa võtmiseks. Lähemat informatsiooni saab Toronto Eesti Maleklubilt, c/o Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6.

Üheks Paul Kerese memoriaalturniir peeti kolmes klassis. Meistriklassis mängisid 34 maletajat.

Mängude tase oli nii kõrge, et rahvusvahelise meistritiitli kandja John Donaldson (USA, reiting 2505) loobus pärast neljandat vooru edasi mängimast, kuna ta oli juba siis kaks mängu kaotanud.

Turniiri esikohti jagasid neli maletajat 4,5 punktiga 6 võimalikust ja need olid: J. Silman (USA, 3480), L. Piasetski (Can. 2377), R. Zuk (Can. 2328) ja G. Taylor (Can. 2283).

Amatööride klassis (1500—1899) maletasid 50 maletajat. Esikohale tulid M. Radzikowski (1854) ja P. Peterson, kes mõlemad saavutasid 5 punkti. Neile järgnesid 4,5 punktiga J. Byerly (1860), D. Gardner (1781), R. Kuiper (1774) ja C. Costa (1637). Booster-klassis (alla 1500) võitis esikoha viie punktiga F. Reitz (1428).

Üks väga tähtis tähtpäev pagulasmales jäi tänavu toimunud ESTO-84 pidustuste varju ja see on Välis-Eesti Maleliidu asutamise 35. aastapäev.

ESTO-84 kiirmale turniiri võitja A. Hildebrand oli 1949. aastal asutatud maleliidu idee algataja ja ta on tänaseni truuks jäänud eesti male edutamisele.

Paguluses on eesti male läbi elanud mõnedki tõusud ja mõõnad. Eriti populaarne oli male DP laagreis, kus mängiti omavahel ja võeti osa ka sakslaste poolt korraldatud turniiridest. Üks nimekam DP laagrite ajastu maletaja on E. Sarapu, kes maletas Taanis ja Saksamaal ning siirdus 1949. aastal Uus-Meremaale, kus ta saavutas meistritiitli püsides aastaid esikohal.

ESTO-84 maleturniirid on märgatavalt elustanud eestlaste maletegevust. Kolm eestlast võtsid osa Toronto töölispüha puhul korraldatud lahtisest maleturniirist. Maletamas olid Ingvar Liitoja, Jaak Järve ja Andres Loorits, kes maletas väga edukalt reitinguta klassis, kus ta jagas esikohta. Esto male vaim kandus ka edasi Lakewoodi, USA'sse, kus toimus turniir, mille võitis J. Järve Torontost.

aeg

Spordiuudiseid kodumaalt

Kodumaal on ujujana tähelepanu äratanud Tallinna Pedagoogilise Instituudi üliõpilane Aini Leik, kes suvel Ida-Saksamaal peetud rahvusvahelistel allveeorienteerumisvõistlustel võitis kõik kuus naiste üksikala ja mitmevõistluse.

Eestis peetakse allveeorienteerumise võistlused tavaliselt Viitna järves. Juuli alul peetud N. Liidu allveeorienteerumise meistrivõistlustel võitis Aini Leik naiste mitmevõistluses esikoha 8445,5 punktiga ja võitis esmakordselt N. Liidu absoluutse meistrikulla.

☆

Uue Eesti rekordi 100 m jooksus tegi Mihhail Urjadnikov ajaga 10,34. 200 m kordas ta Gennadi Organovi nimel olnud Eesti rekordit 20,7.

Samal võistlusel heitis Jüri Tamm vasarat 81.56.

erk

RISTSÕNA NR. 1212

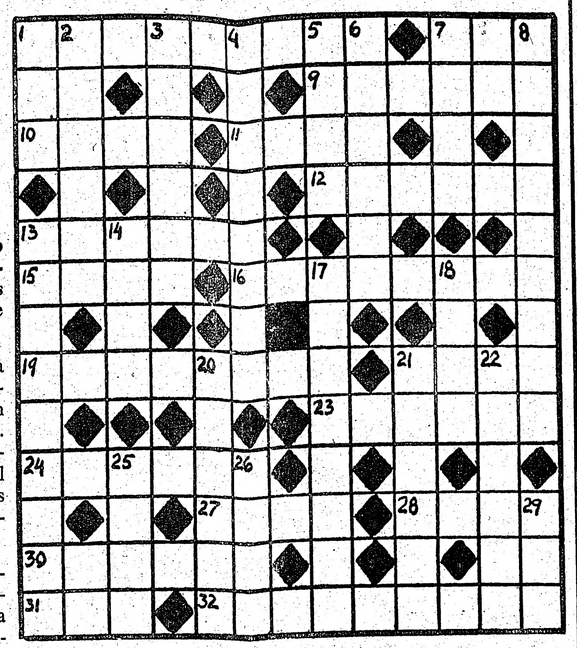

Põikread: 1. Tänapäeva sõjas vähe tähtsust omav väeliik, 7. Eessõna saksa keeles, 9. Raudteejaam Viljandimaal, 10. Ebahuvitav, 11. Transpordivahend, 12. Armsaim maa, 13. Muistne Eesti maalinn, 15. Jõgi Itaalias, 16. Seda tüüpi on Mälk ilmekalt kujutanud oma teostes, 19. Osa tervest, 21. Populaarne Soome lavatäht, esinenud sageli Eestis, 23. Millegi täiuslik kehastus, 24. Tähtkuju Virgo eestikeelne nimi, 27. Kokkusurutud, 28. Allpool olev, 30. Pilkav kirjandusteos, 31. Mitte külm, 32. Kahtlemata, vääramatult.

Püstread: 1. Suur mereloom, 2. Lennukikuur, 3. Punaste poolt 1941. a. mõrvatud populaarne Tartu näitlejatar, 4. Abiõpetajad, 5. Eesti karikaturist, 6. Kaunid, 7. Eesti peapiiskop, 8. Inimjõul liikuv transpordivahend, 13. Väljend eriti karvase inimese kohta, 14. Võõrkeelne eessõna, täh. vastu, 17. Mütoloogiline naisolend, 18. Hüüatus, 20. Mürgita uss, 21. „Mikser", 22. Kanada õllevabrik, 25. Mööbliese, 26. Saareriik, 29. Kuu.

SILPRISTSÕNA LAHENDUS

Põikread: 1. Lauljatar, 3. Liha, 5. Kaja, 6. Veto, 8. Puka, 10. Tobe, 12. Piste, 14. Naha, 16. Varamu, 18. Norralane, 20. Siga, 21. Dakar, 23. Vana, 24. Paranema, 25. Mõlad, 27. Viva, 28. Pani, 29. Segamini, 32. Lihula, 35. Mali, 36. Naber, 38. Vidin, 39. Leidur, 41. Tasa, 43. Mille, 44. Bankett, 45. Komisjon.

Püstread: 1. Laulja, 2. Tarve, 4. Hapu, 5. Kabe, 7. Topis, 9. Kanala, 10. Tosin, 11. Kära, 13. Tenor, 15. Hanejalad, 16. Vaga, 17. Mudaravi, 19. Raju, 20. Sina, 22. Karnevali, 23. Valitsema, 25. Mõni, 26. Kemi, 28. Pala, 30. Galilei, 31. Nina, 33. Humal, 34. Madin, 37. Berta, 38. Vile, 40. Durban, 42. Sako, 43. Miljon.

Vaba Olümpiaadi sportlased Los Angelese linnapea juures

Los Angeles (VE) — Los Angelese linnapea Tom Bradley korraldas vastuvõtu Los Angelese linna raekojas Vaba Olümpiaadi esindajatele. Eesti noori sportlasi esindasid Mati Laan ja Olav Padjus, lätlasi Janus Braukis ning suur grupp leedulasi ja ukrainlasi. Anti üle tänukiri linnapeale sõbraliku suhtumise eest meie tegevusele. Ka Los Angelese politsei suhtus ülimalt sõbralikult baltlaste ja ukraina noorte üritusesse, loobudes lisakuludest, mis tekkisid Vaba Olümpia jooksul liikluse juhtimisel. Vaba Olümpiaadi ja demonstratsiooni korraldasid Los Angeleses Ülemaailmne Leedu Noorte Ühing ja Balti Vabadusliit.

V. P.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.50
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	9.—	.70
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.50
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	$1.—
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.50
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.50
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	6.—	.50
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	$1.—
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.50
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	$1.—
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	.50
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.50
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.50
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.50
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.50
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
E. Uustalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.—	$1.—
A. Roos — RÄNDAMAIE (luuletuskogu)	6.—	.70
Prof. Felix Oinas — KALEVIPOEG KÜTKES j.m. esseid	13.—	$1.—
E. Sanden „SÜDA JA KIVID"	19.50	.70
I. Külvet — NÄITEMÄNGURAAMAT (5 näidendit)	15.—	.70
H. Rajamaa — MARIE UNDER INIMESENA	4.—	.50
Arvi Tinits — VÄLGUMÄRGI KASVANDIKUD	47.—	
Saatekulu Kanadasse $1.50, mujale		$3.—
Gisela McBride — TALES FROM ESTONIA	5.75	.50
V. Kimberg-Kotkas luuletuskogu PILVE ALL JA PILVE PIIRIL	7.—	.70
E. Uustalu — FOR FREEDOM ONLY	14.—	1.—
REHVITUD PURJEDEGA II	8.—	1.—
NAER ON TERVISEKS — kõdiljutte	8.—	.70
Ilmar JAKS — NEPTUN	18.—	1.—
Ivar Ivask — VERANDARAAMAT luuletuskogu	7.—	.70
S. Ekbaum — luuletuskogu ÕHUMÄRGI ALL	10.—	$1.75
Ants Vomm RISTSÕNAD I	2.50	.70
Ants Vomm RISTSÕNAD II	2.25	.70
NAER ON TERVISEKS II	12.—	$1.—
M. Juhkam — USK ON MEID AIDANUD (Valimik vaimulikke sõnavõte kodumaale)	12.—	$1.50
Robert Raid — WENN DIE SOWJETS KOMMEN	19.—	$2.—
TAIMI PROOS — ELUKIIGEL (luuletused)	10.—	.50
E. Eerme — EESTI EKSLIIBRIS VÄLISMAAL IV	5.—	.70
H. Meret — TEREMI JUTUSTUS	25.—	$1.50

WALL STREET JA HITLER

13.

1931. aasta oktoobris Warburg sai Hitlerilt kirja, millise põhjal kutsuti kokku uus pankurite koosolek Guaranty Trust Co. ruumides. Sellel koosolekul ilmnes lahkarvamusi. Rockefeller, Carter ja McBean olid Hitleri poolt, ülejäänud finantseerijad aga olid küsimuses ebakindlad. Montague Norman (Bank of England) ja Glean (Royal Dutch Shell) arvasid, et senini Hitleri peale kulutatud 10 miljonit dollarit oli isegi juba üleliia ja et Hitlerilt nagunii ei ole loota tegutsemist. Koosolekul jõuti viimaks siiski kokkuleppele Hitleri abistamise jätkamiseks ja selle tulemusena Sidney Warburg võttis jällegi enda peale kulleri ülesanded ja reisis uuesti Saksamaale.

Selle reisi vältel Warburg arutas Saksamaa olukordi „ühe juudisoost pankuriga Hamburgist", samuti ühe tööstusmagnaadiga ja teiste Hitleri toetajatega. Üks kokkusaamine oli pankur von Heydt'iga ja ühe „Luetgebrunniga". Viimane oli seletanud, et natside rünnaküksused olid halvasti varustatud ja et SS vajas hädapärast kuulipildujaid, revolvreid ja karabiine.

Hitler ütles Warburg'ile seekordsel kokkusaamisel, et temal olevat kaks kava Saksamaa ülevõtmiseks: (a) revolutsiooniplaan; ja (b) legaalselt ülevõtmise plaan. Esimene plaan olevat läbiviidav kolme kuu sees, aga teine võtvat ligikaudu kolm aastat. Hitler oli esitanud Warburg'ile ka vastavad ettenähtavate kulutuste hinnangud: „Revolutsioon läheb maksma 500 miljonit marka. Legaalne ülevõtmine maksab 200 miljonit marka. Laske oma pankuritel teha valik!"

Warburg'i poolt teelesaadetud rapordile saabusid viis päeva hiljem New Yorgist uued instruktsioonid: „Küsitud summad ei tule kõne alla. Meie ei taha ja ei või. Selgita mehele, et nii suur ülekanne Euroopasse hävitaks finantsilise turu... Ootame pikemat raporti enne otsuse tegemist. Jää sinna. Jätka uurimist. Tee mehele selgeks võimatud nõudmised. Ära unusta saata oma isiklikku hinnangut mehe tulevikuvõimaluste üle."

Warburg saatis soovitud raporti New Yorki ja kolm päeva hiljem saabus talle sealt uus kaabelgramm: „Raport vastu võetud. Tee ettevalmistused kümne, maksimaalselt viieteistkümne miljoni dollari üleandmiseks. Selgita mehele agressiooni vajadust välismaise ohu vastu."

Hitler aktsepteeris pakutud summa, 15 miljonit dollarit, legaalsel teel võimu ülevõtmise kulutusteks Saksamaal, Raha tuli Wall Street'ilt Hitlerile ülekandmisele Warburg'i vahetalitusel järgmiselt: 5 miljonit deponeerida Mendelsohn & Co. panka Amsterdamis; teine 5 miljonit deponeerida Rotterdamsche Bankvereiningung'iga Rotterdamis; ja viimne 5 miljonit „Banca Italiana" erilisse kontosse Itaalias. Warburg reisis igasse neist pankadest ja sai sealjuures kokku von Heydt'i, Strasser'i ja Göring'uga. Kolm päeva pärast summade väljamaksmist Warburg asus Genuas laevale „Savoya" ja saabus sellel tagasi New Yorki, kus ta esitas oma rapordi Carter'ile, Rockefeller'ile ja teistele pankureile.

Raamatu kolmas ja viimne osa on jällegi pealkirjastatud lihtsalt „1933". Selles kirjeldatakse Warburg'i kolmandat ja viimset kokkusaamist Hitleriga — samal ööl, mis süüdati põlema Riigipäeva (Reichstag) hoone Berliinis. Sellel kokkusaamisel Hitler informeeris Warburg'i natside edusammudest nende võimule pürgimisel Saksamaal. Partei liikmeskond oli paari aasta jooksul kolmekordistunud. Massiivsed kogused relvi olid saabunud Saksa riigipiiri lähedusse Belgias, Hollandis ja Austrias — aga nende eest nõuti väljamaksmist sularahas, enne kui need sakslastele üle antaks. Sellepärast Hitler küsis nüüd jällegi vähemalt 100 miljonit marka, et seejärel olla valmis ka veel viimseks sammuks võimu ülevõtmise programmis. Guaranty Trust Co. New Yorgist vastas Warburg'i sellekohasele järelepärimisele ja pakkus 7 miljonit dollarit, maksimaalselt. Hitler nõustus ja seegi rahasumma anti natsidele üle välispankade vahendusel.

Warburg on lõpetanud oma raamatu märkusega, et ta on täide viinud kõik temale antud ülesanded iga viimsegi üksikasjani. Ja vaatlusega, et Hitlerist on nüüd saanud diktaator suurimas Euroopa riigis. Ja et tema, Warburg, loodab saksa rahvale paremat, aga kardab halvemat. „Vaene maailm, vaene inimsugu."

* * *

Sellega lõpeb ka prof. Sutton'i sünopsis Sidney Warburg'i raamatust, aga ta esitab samal teemal veel mõningaid kommentaare. Osa raamatus antud informatsioonist on tänapäeval üldiselt teada, ütleb Sutton, aga ta ei olnud seda veel mitte 1930-ndate aastate alul. Sellepärast on märkimisväärt, et autoril pidi olema juurdepääs säärastele informatsioonidele, millised said üldsusele tuntuiks alles hulk aastaid hiljem. Raamatus esitatud andmeid on kasutatud pärast Teist maailmasõda sama sündmustikku kirjeldavate teoste kokkuseadmisel, kuhu teiste autorite poolt on aga tugevaid antisemiitlikke toone juurde lisatud, milliseid ei esinenud originaalses töös — peale mõningate selles edasiantud Hitleri juudivastaste väljenduste. Kaks niisugust tööd on Rene Sonderegger'i „Spanischer Sommer" ja Werner Zimmermann'i „Liebet Eure Feinde". Ja kui James P. Warburg nimetab seda teost pettuseks ja antisemiitlikuks propagandaks, siis räägib ta nimelt just Sonderegger'i raamatust, aga mitte Sidney Warburg'i nime all ilmunud originaalist — mida James P. pole kunagi lugenud ega näinudki. Viimase kinnituse põhjal, et Sideny Warburg'i nimelist isikut ei ole eksisteerinud, koguti kokku ja hävitati tolleaegse kirjastaja poolt kõik trükitud eksemplarid — peale eelpool nimetatud kolme. Samal põhjusel on juhtum ise saanud mõnevõrra tuntuks kui „Sidney Warburg'i müüt".

Kas „müüt" või mitte, faktiks jääb, et Paul Warburg oli Hitlerit finantseeriva American I.G. Farben Co. direktoriks. Ja Max Warburg Saksamaal oli sealse I.G. Farben direktor, kes üheskoos Hitleriga kirjutas alla dokumendile, mille põhjal Hjalmar Schacht määrati Saksa riigipanga (Reichsbank) presidendiks. Niisugused ühendused Warburg'ide ja Hitleri vahel on küllaldaseks põhjuseks, miks Sidney Warburg'i teost ei saa pidada totaalseks võltsinguks.

* * *

Prof. Sutton'i arvates, eelkirjeldatud teose koostaja motiiviks võis olla ainult, et ta oli teadlik Teise maailmasõja ettevalmistustes ja lootis oma raamatu ilmumise kaudu saavutada küllaldast avalikku reaktsiooni Wall Street'i fanaatikute ja nende Saksamaal asunud industrialistidest sõprade vastu, et peatada neid nende sõjaplaanides. Teiste sõnadega, et hoiatada avalikkust Hitlerilt oodatava agressiooni eest — ja juhtida tähelepanu selle algallikale Wall Street'il. Aeg oli selleks sobiv, sest raamatu ilmumise ajal ei olnud sõjapidamiseks vajalik Ameerika tehnoloogia veel täielikult sakslastele üle antud. See raamat oleks võinud murda Hitleri toetajate selgroo välismaadel, peatada tehnoloogia üleandmise protsessi ja elimineerida finantsilise ja diplomaatilise toetuse natside riigile. — Kui see oligi raamatu kirjutaja motiiviks, siis võime vaid kahetseda, et too eesmärk jäi saavutamata.

* * *

Järgneb

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 447-2017 või 929-3425

ENN ALLAN KUUSKNE
B.M.LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
1 First Canadian Place, Ste. 3450
Tel. kontoris 363-0073
kodus 360-8776
IGAL ALAL

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

HARRY LANDRA, Q.C.
VANDE-ADVOKAAT & NOTAR
Võtan ikka vastu oma eesti kliente.
Palun helistada
(519) 794-3096

TOOMAS ÕUNAPUU
B.A., B.P.E., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
129 John Street,
Toronto, Ont. M5V 2E2
Telefon 597-1714

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110
kodus 699-2395

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
773-2014
Teeme uusi ja parandame vana nii linnas kui ka suvilates.

BERNARD KANGRO

Bernard Kangrole K. Eerme nimeline kirjandusauhind

Tunnustuskirjad dr. Endel Arujale ja dr. Jaan Roosile

Eesti Kunstide Keskuse Kultuuriauhinna Fondi zhürii koosolek, kuhu kuuluvad dr. Jaan Timusk, L. Avesson, dr. I. Ivask, Stella Kerson, dr. Alfred Kurlents, A. Lee, H. Oja, dr. V. Sermat ja dr. V. Soots, otsustas oma 31. mail peetud koosolekul määrata Karl Eerme nimeline kirjandusauhind kirjanikule ja kirjandusteadlasele Bernard Kangrole Rootsis, hinnates tema eesti kirjanike rühmituse monograafilist teost „Arbujate kaasaeg", mis sisaldab esseesid, mälestusi ja ühe looja enese mõtisklusi mineviku sidumisel kaasajaga. Auhinna suurus $500.

Samal koosolekul otsustati anda tunnustuskiri Tartu Instituudi sekretärile dr. Endel Arujale tema aastate pikkuse töö eest instituudi raamatukogu ja arhiivi organiseerimisel, samuti eestiainelise teadusliku uurimistöö viljelemisel, levitamisel ja populariseerimisel.

Teine tunnustuskiri anti dr. Jaan Roosile, tema suurte teenete eest noortele sportliku vaimu sisendamisel ja ise tegevsportlasena neile eeskujuks olles.

Auhinnad ja tunnustuskirjad anti üle juba ESTO-84 ajal peetud kirjanduslikul lantshil.

WLT tänavune esimene

Internatsionaalne kirjandusajakiri WLT alustas tänavust aastakäiku Ivar Ivaski kollaazhist kaanejoonisega, näidates mitmekülgse loojaisiksuse uuemat väljenduslaadi. Ajakirja number käsitleb paljusid aspekte tänapäevases kultuurimaailmas, nende hulgas Ivar Ivaski järelhüüe kunagisele BA (Books Abroad) toimetajale Ernst E. Noth'ile (1909—1983), kes oli Ivaski eelkäija, ja soome kriitiku Kai Laitise vaatlus soome sõjaromaanidest.

Eesti kirjandusest Victor Terras retsenseerib Valmar Adamsi luuletuskogu „Õhtune valgus: Uut luulet 1972—1979" (1982) leides, et kui sama generatsiooni liikmed on surnud, on Adams hakanud kasvama, tal on sügav arusaamine eesti kirjandusest ja keelest ning meisterlikkus selle kasutamisel.

Teisena Georg Kurman vaatleb kaht N. Andreseni teost „Hommikust keskööni" (1982) ja „Suits ja tuli" (1983). Andresen läks veendunud sotsialistina N. Liidu okupantidega kaasa, aga maksis oma „patte" aastail 1949—1956, misjärel talle anti luba töötada kirjanduskriitikuna ja ajaloolasena. Teoses „Suits ja tuli" avaldatud 22-st artiklist käsitlevad 15 luuletajat Gustav Suitsu, teised teisi eesti kirjanikke.

Ivar Ivask retsenseerib Jaan Kaplinski luuletuskogu „Raske on kergeks saada" (1982), öeldes et Kaplinski on näidanud varasemas luules, et ta on vähemuste õiguste eest võitleja, keskkonna päästja ja ajalooliste ebaõigluste vastu protesteerija. Vaadeldavas teoses on jätnud dramaatilise retoorika ja omanud lüürilise essentsi, mis mõnele kriitikule pole meeldinud.

Eesti kirjandust rootsikeelses kuues, Valev Uibopuu „Ingenstans att ta vägen" vaatleb Yvonne L. Sandstroem, leides et jutustused eesti talutöölistest ja kalureis on kogumikus tugevamad.

V. Terraselt on ka lühinotiis Valev Uibopuu teosele „Toselli serenaad. Jutustusi, novelle ja dialooge", märkides eesti pagulaspro sas ilmnevat nähet, et mitmel kir„anikul tema generatsioonist on sõntaks jätnud mulje, et see tekst oleks nagu tõlgitud või mõeldud võõras keeles.

Muudest eesti nimedest: Astrid Ivask vaatleb moldaavia luuletaja Livin Damianu ja läti luuletaja Imants Ziedonise ühist luuletuskogu „Maize". V. Terras Boris Pasternaki „My Sister. Life and A Sublime Malady".

Kirjandusuudiseid

Sacharias Topelius, **Sampo Lappelill.** Üks muinasjutt Soome Lapimaalt. Veronica Leo illustratsioonid, Lennart Fricki lühendus ja Silvia Airik-Priuhka eestikeelne tõlge. Välis-Eesti ja EMP kirjastus, Stokholm 1984.

Einar Sanden, **Võllamäe kavalkaad.** 144 tsenseerimata olukirjeldust. Neli tosinat pilapilte lisanud Aarne Vahtra, kellelt ka kaanejoonistus. Boreas Publishing House, Cardiff 1984. 128 lk.

Arnold Kokk, **Maarjamaalt marjamaale.** Valimik vestekroonikat 1947—1984. Nelikümmend karikatuuri lisanud Otto Mamberg, kellelt ka ees- ja tagakaas. Boreas Publishing House, Cardiff 1984. 128 lk.

Eesti Vabadusristi kavalerid. Vabadusristi Vendade Ühenduse Keskjuhatuse väljaande kordustrükk. Kirjastus Välis-Eesti ja EMP, Stokholm 1984. 401 lk, millel 1343 Vabadusristi kavaleri fotot ja eluloolisi andmeid, kõigi Eesti Vabadusristi kavaleride üldnimekiri.

Aili Helm, **Rezhiim — see kõlab uhkelt.** Romaan, romaanide „Kuradil ei ole varju" ja „Vägivallamaal" järg. Eesti naiste kannatustest Nõukogude okupatsiooni all. Teosesse liitub ka kirjeldus streigist ja selle julmast mahasurumisest meestelaagris.

Raimond Kolk, **Võõral maal kirjutatud laulud.** Luulekogumik 1940—1983. Seniste erikogudena ilmunud kogutud luuletused. EKK, Lund 1984. 159 lk.

Ontario

KUNINGLIK KÜLASTUS 1984

Ontario tervitab kuningannat ja tema abikaasat, The Duke of Edinburgh, Ontario 200. aasta juubeli puhul.

Rahvas on kutsutud.

Tähelepanu väärivad sündmused kuningliku külaskäigu puhul 29. septembril, 30. septembril ja 2. oktoobril:

TORONTO

10.35 hommikul
Ametlik tervitus sõjaväeliste auavaldustega Queen's Pargis. Ontario peaminister William Davise avakõne ja kuninganna kõne. Istutatakse 2 valget mändi ja toimub OPP 75. aastapäeva presentatsioon.

8.45 õhtul
Kuninglik paar võtab osa Exhibition Stadiumil toimuvast kuninglikust saluudist.

30. SEPTEMBRIL

10.30 hommikul
Kuninglik paar külastab Toronto 150. a. juubeli puhul korraldatavaid etnilise kultuuri ettevõtmisi St. Clair Gardens ja St. Clair Ave. W.

3.15 p.l.
Kuninglik paar võtab osa tänu-jumalateenistusest Maple Leaf Gardens'is.

2. OKTOOBRIL

10.20 hommikul
Kuninglik paar külastab Toronto Sesquecentennial'i puhul korraldatavaid pidustusi Riverdale Pargis.

11.10 hommikul
Kuninglik paar asetab pärja monumendile Bay ja Queeni nurgal.

11.40 hommikul
Toronto linna ametlik vastuvõtt kuninglikule paarile Nathan Phillips Square'il, kust siirdutakse The Sheraton Centre'isse Toronto 150. juubeli puhul korraldatavale pidulikule einele.*

* Mõned linnavalitsuse osakonnad on kuningliku külaskäigu puhul Nathan Phillips Square'il suletud.

William G. Davis
Premier

CELEBRATING TOGETHER · FÊTONS ENSEMBLE
TORONTO · ONTARIO · 1984

Thomas L. Wells
Minister Intergovernmental Affairs

KODUMAA UUDISED

Veebruari viimasel esmaspäeval autasustati Hiiumaa rajooni kõrgemate tunnustuskirjade ja rändlipuga. Nüüd aga on leitud, et Putkaste sovhoositehnikumi loomakasvatuse produktiivsuse kõik näitajad olid möödunud aastal rajooni keskmisest madalamal. Sovhoosil olevat loomakasvatuse arendamiseks tõhusad reservid, sööta saab koguda peaaegu üle oma vajaduste, sest loomade arvu pole võimalik suurendada. Ehitustegevus on viimastel aastatel maha jäänud. Enamus lüpsikarjast ja teised loomad on veel mõisaaegsetes lautades. Praegu on ehitamisel suurem laut, mis lootuste kohaselt võimaldab tuleval aastal loomade arvu suurendamist. Ka pigistab mõnda Hiiumaa majandit kohusetundlike töötajate nappus. Emmaste kolhoosis oleks vaja vahetada 7—8 lüpsjat. Pole lihtsalt selle ala inimesi olemas. Hiidlastest põlluharijate ja loomakasvatajatele antud ülesanne number üks on täita tänavune kohustus: lüpsta igalt lehmalt vähemalt 3500 kg piima.

☆

Haapsalus toimus VI naiskooride laulupäev, millele juba kaua oldi põhjalikult ette valmistatud. Kava koosnes 1985. a. üldlaulupeo repertuaarist, mistõttu laulupäev oli ka naiskooridele järgmise aasta üldlaulupeo esiprooviks. Naiskooridele lisaks esinesid ka valikmeeskoorid ja puhkpilliorkestrid. Laulupidu toimus Haapsalu lossiaias. Aujuhiks oli Lembit Verlin, üldjuhiks Arvo Ratassepp.

☆

Kangelasema nimetus anti koos kangelasema ordeniga Harju rajooni Saida sovhoosi töölisele Viivi Suitsule, kes on sünnitanud ja üles kasvatanud 10 last.

☆

Kilingi-Nõmme suveaias tähistati 70 aasta möödumist linna esimese laulupeo korraldamisest. Peale kohalike kooride „Nõmmela" ja „Kanarbik" esinesid külaliskoorid Valga, Viljandi ja Rapla rajoonidest. Kohal olid ka läti puhkpilliorkester, naiskoor ja rahvatantsijad. Seitsme koori ilus laul oli olnud eelprooviks järgmisel aastal toimuvale üldlaulupeole.

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

ARSTID

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Neljapäeval, 27. septembril 1984 — Thursday, September 27, 1984

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

USA presidendi . . .

(Algus lk. 1)

Oma üleskutsega N. Liidu valitsusele tahab president Ronald Reagan märkida ka õnnetu inimõiguste ja vabaduse eest võitleja 50. sünnipäeva 22. septembril.

Presidendi üleskutse avaldati 20. septembril USA kapitolis, Nikluse austamiseks korraldatud demonstratsioonil. Kapitooliumi trepile oli kogunenud kohalikke eestlasi.

Demonstratsiooni korraldajaks olid ERKÜ liikmeist Mari Ann Rikken ja Mäido Kari ning Washingtoni Eesti Selts eesotsas esinaine Mari Pedak-Kari.

Sellest võttis osa ka Kongressi liikmeid. Kohale sõitis ka ERKÜ esimees Juhan Simonson, kelle poolt saadeti presidendile järgmise sisuga telegramm:

„Oleksime Teile väga tänulikud Mr. President, kui Teie kohtumisel N. Liidu välisministri Andrei A. Gromõkoga tõstataksite küsimuse vangistatud eesti inimõiguste eest võitleja Mart Nikluse asjus, kes viibib väga halvas tervislikus seisukorras Tshistopoli vanglas ja kelle 50-nes sünnipäev langeb 22. septembrile 1984."

Stokholmi Eesti Gümnaasiumi õpetajad ja õpilased 1984. Foto: H. Trummer

President Reagani repertuaarist

WASHINGTON — Vahetevahel president Ronald Reagan puudutab oma sõnavõttudes religiooni. Presidendile meeldib nalja teha isegi religioossete asjade üle, et rõhutada poliitilisi punkte, mida ta eriti vajalikuks peab. Hiljuti kohates Valges Majas Katoliku Kuldse Ea Ühingu endist presidenti ta jutustas:

„Kuna me tahame rääkida föderaalsest programmist mil on mõningaid probleeme, ma tahan teile rääkida ühe loo, mille ma kuulsin, kuidas niisuguseid probleeme võib juhtuda igal pool. Palun ärge mõtelge, et ma olen usuvastane, aga see jutustus räägib, et ühel päeval Püha Peetrus, jalutades õnnelikult pärlivärava lähedal, kuulis väikest naljakat häält ja nägi hulga väikseid olevusi sibamas ringi. Ta sai aru, et taevasse oli jõudnud uus hiirte delegatsioon. Ta küsis neilt: „Kuidas teile meeldib siin üleval?"

Hiired vastasid: „Hästi . . . ulualune on suurepärane."

Aga neil oli siiski üks kaebus. Nad ütlesid, et taevas on nii suur, nende jalad väga lühikesed, sellepärast neil on raske ringi liikuda ja kõike näha.

Püha Peetrus andis korralduse neile kõigile rulluisud anda. Hiired kinnitasid need jalgadele ja järgmisel päeval kihutasid kõikjal ringi, lõbustades end rohkesti.

Nädal hiljem, Püha Peetrus oli jälle oma ringkäigul, kuid ei märganud ainsatki hiirt. Ta vaatas ringi ega leidnud neid. Aga äkki ta märkas paksu ja õnneliku näoga vana kassi, kes oli ühes nurgas magamas.

Peetrus küsis kassilt:

„Hästi kass, kuidas sinul läheb? Kuidas sul meeldib taevas olla?"

Ja kass vastas:

„See on paradiis! Siin on hea puhata, siin on vaikne, ilm on ilus ja toit liigub otse ratastel suhu . . ."

Audients aplodeeris ja naeris.

MIS ON TEIE MAJA VÄÄRTUS?

Torontos ja ümbruskonnas helistage

HEINO PÄRNSALU

Real Estate Broker

Tel. 469-5118

LINDEN

REAL ESTATE LTD., Realtor

8 Boston Ave., Toronto, Ont. M4M 2T9

„Meid kohustab praegune aeg"

Pensionäride Klubi tähistas kodumaalt lahkumise 40. aastapäeva

Valminud pihlamarjakobarad laudadel olid märgiks, et sügis on kätte jõudnud, kui neljapäeval, 20. septembril Toronto Eesti Majas toimus Eesti Pensionäride Klubi kodumaalt lahkumise 40. aasta mälestamise kokkutulek. Eesti lipud ja põlevad küünlad laudadel märkisid selle sündmuse sisulist külge, koosolijate tundeid kannatava kodumaa vastu, mida klubi esimees Frieda Terts oma sügavalt tunderikkas avasõnas ja etteloetud patriootilises luuletuses ka kinnitas.

Esimehe F. Tertsi sõnavõtt algas ühislauluga „Mu meelen kuldne kodukotus", mida külapillimeeste orkester saatis. Ta tõi mälestuste varamust esile elava pildi põgenemisest 40 aastat tagasi. „40 aastat on möödunud sellest kui astusime üle oma armsa koduläve vastu tundmatule tulevikule ja tundmatule teele. Kogu selle pika eluaja jooksul on meid kaitsnud üks nägematu käsi, et me oleme võinud muretult elada. Ta soovis, et see ka edaspidi nii oleks. Ta lõpetas luuletusega, mille järel klubi laulukoor P. Tammearu juhatusel ja klaverisaatel laulis „Kodumuld".

Praost E. Lepik oli oma vaimuliku kõne aluseks valinud kirjakoha merehädas olevast apostlist. Ta sidus selle meie põgenemisega. Ta võrdles ka pensionäride elu aastaaegadega, kus kevad on lapsepõlv, suvi kui valmimise, sügis kui kogumise ja talv kui puhkamise aeg.

Kui kevadel kõik eluavaldused mööduvad märkamatult, suvel ei ole olnud aega, siis saabub sügis kui ilus ja huvitav aeg. Sügisel tahame välja astuda ja vaadelda värviküllast Looja tööd.

Sügis on see, mis täidab meid teatava rahuldustundega, sügis on ka see aeg, kus ootamatult tõusevad lained ja tormid. Siis tulevad meelde piibli sõnad kui Peetrus hüüdis merehädas olles abi järele. Sügis toob kaasa haigusi ja hädasid. Nendes elutormides tõstame käed üles teise nähtamatu käe poole ja loodame tema abile. See käsi viib meid kindlale pinnale.

Viies kuulajate mõtted tagasi põgenemisele kodumaalt, ta ütles, et põgenesid kõik need, kel oli võimalik ja tahtmist põgeneda, et aga pääseda hirmsast ohust, mis ähvardas meie kodumaad. Meie, kes elame vabal ja õnnelikul maal, pöörame oma pilgud täna kodumaale ja mõtleme neile, kes seal peavad hirmus elama, sest seal ei ole midagi muutunud.

Sellejärel pöörduti ühises palves oma kannatava kodumaa poole,

lubades kasvatada oma lastele, laste-lastele seda eesti vaimu, mis seal on keelatud ja karistatav.

Palveteenistuslik osa lõppes J. Aaviku lauluga „Hoia, Jumal, Eestit."

Järgmisena EV aupeakonsul I. Heinsoo tervitas kokkutulnuid. Ta kõneles suurest põgenemisest. Rääkis olukorrast enne ja pärast põgenemist ja analüüsis meie suure riigimehe prof. J. Uluotsa raadiokõnet rahvale. Ta tõi esile momente Tartu, Ostrovi suurtest kaitselahingutest ja praegusest olukorrast okupeeritud Eestis. Lõpetades oma kõnet ta ütles „Meid kohustab praegune aeg mitte unustada oma kodumaad ega seal elavaid rahvuskaaslasi."

Naiskoor laulis T. Vettiku „Laul kodumaale", M. Härma „Veel kaitse kange Kalev", T. Vettiku „Mu südame sünnimaa", P. Tammeveski „Tervitus kodumaale". Aktus lõppes Eesti hümni esimese salmiga.

Kavalisele osale järgnes kohvilaud, kus rikkaliku laua olid katnud klubi perenaised, pereema pr. Laanepi ja abi pr. E. Tertsi juhtimisel.

Kohvi ajal mängis külapillimeeste orkester August Tuvikese juhatusel.

Orkestrisse kuuluvad R. Väikemäe, P. Laaniste, V. Piigli, A. Alaver, V. Melts, A. Åle, R. Lall, A. Pangsepp, A. Hütt ja M. Niinvee. Orkester mängis tuntud meeleolulisi viise luues lõbusa meeleolu ja kutsudes saalis viibijadki kaasa laulma.

Joe Clark välisministrina

Kanada uus välisminister Joe Clark pidas oma esimese kõne ÜRO peaistungil välisministrina. Ta ütles, et maailm on hakanud arvestama Kanadat kui mõõduka mõjuga riiki internatsionaalsete äärmuslaste hulgas ja osutas, et uus konservatiivide valitsuse välispoliitika respekteerib senist traditsiooni. Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni idee on praegu sama tähtis kui see on olnud meie ajaloo jooksul.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviltungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Kotkajärve ball 1. detsembril

Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi sügispidu, popnimega „Kotkajärve ball" jääb tänavu ruumidest tingitult talve sisse. Pidu peetakse laupäeval, 1. detsembril Eesti Maja suures saalis muusikaliselt toonitatud kavaga. Nagu alati, on skaudisõprade peol rikkalik loterii, einelaud ja baar ning hea tantsuorkester. Üksikasjalikumalt meie ajalehe kuulutuses.

Lõpuks klubi esimees tänas kõiki sõnavõtjaid, esinejaid, perenaisi ja nende abilisi. Ka tegi ta teatavaks, et järgmine koosviibimine toimub neljapäeval, 18. oktoobril kell 2 p.l., mis jäävat ka edaspidi kokkutuleku ajaks. Huviringid alustavad tegevust järgmisel kolmapäeval ja võimlemisringid 3. okt.

J. S-gi

Rajaleidjad alustavad tegevust

RAJALEIDJATE LIPKOND alustab tegevust nagu ikka, Peetri koguduse ruumides, 13. okt. kell 10.00 hommikul.

Palume kõiki lastevanemaid sellest osa võtta. Samuti palume vanematel oma väikesed tütred sinna hellakeseks tuua.

Peetri kogudus on suur kogudus. Hellakeseealisi tütarlapsi peaks leiduma. Kui me ei õpeta oma lapsi väikesest peale oma kirikut koduks pidama, siis jääb nendele kodukirik võõraks.

Tütarlapsed, kes on juba gaidiealised, ning soovivad gaidluse suurde sõprusringi astuda, on südamest teretulnud.

Kui on küsimusi, palun helistada lipkonna vanemale, gdr. Ene Rungele, tel.: 438-6500.

Käesolev aasta on lipkonna 30-s juubeliaasta.

Rajaleidjate juhtkond

Rokkem tellijaid — parem ajaleht. Soovitage VABA EESTLAST oma sõpradele!

BON AIR APPLIANCE SERVICE

PARANDAME

külmutuskappe ja pliite — igat liiki

☆ 31 aastat tööpraktikat ☆

Tel. 533-9334

ELEKTRIK

Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.

Halling 762-9190

Litsents nr. E 1044

„KALEVA" kondomiinium korterimaja

1 Innismore Cr., (Victoria Park Ave. & Innismore Cr. nurgal)

KÕRGE KVALITEET, PRIVAATSUS, JULGEOLEK, PUHTUS, MURETU ELU, HEAD HINNAD. OTSUSTAGE NÜÜD, ET MAJA JÄÄKS AINULT EESTLASTELE.

EESTLASTEL EESÕIGUS KUNI OKTOOBRI LÕPUNI.

Informatsioon: Eesti Majas IGAL NELJAPÄEVAL, kuni OKTOOBRI LÕPUNI kell 6—9, klassiruum Nr. 9

Laupäeval 10—2 p.l. Eesti Majas

Helistage: G. E. Laikve, 444-6405, 444-2897

SÜGISENE VÄLJAMÜÜK

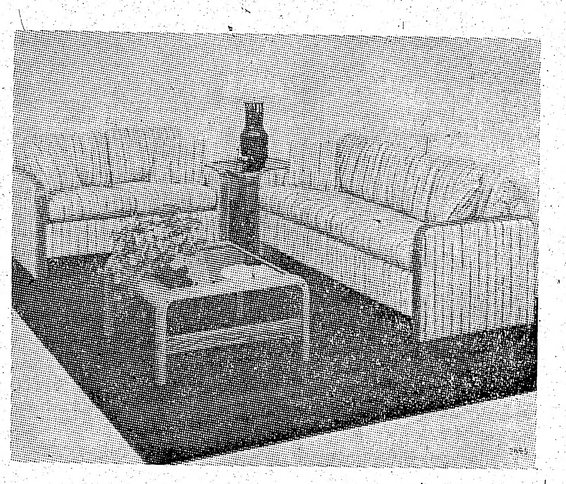

Riiulid, magamistoa-, elutoamööblid, lambid jm.

Suletekid ja tekkide katted jm.

Avatud: esmasp., teisip., neljap., reedel 9—9, kolmap., laup. 9—5

Astuge sisse ja vaadake ringi!

Nolte SWEDISH FURNITURE HOUSE

475-6016

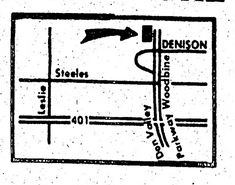

7500 Woodbine Ave., (½ miili põhjapool Steeles'i)

TEADAANNE

„VABA EESTLASE" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad valed aadressid. Selle väärnähte kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „VABA EESTLASE" TAHTRAAMATUS avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3. Aadressid palutakse saata hiljemalt 31. oktoobriks. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadresside osas.

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS

Müük ja rentimine

Tel. 291-5054, kodus 423-5716